

Bakalářská práce

Cestovní ruch dětí a mládeže ve vybrané destinaci Euroregionu Nisa

Studijní program:

B0488A050006 Mezinárodní ekonomické vzta-
hy

Studijní obor:

Cestovní ruch

Autor práce:

Denisa Fabiánová

Vedoucí práce:

Ing. Lenka Červová, Ph.D.

Katedra marketingu a obchodu

Liberec 2023

Zadání bakalářské práce

Cestovní ruch dětí a mládeže ve vybrané destinaci Euroregionu Nisa

<i>Jméno a příjmení:</i>	Denisa Fabiánová
<i>Osobní číslo:</i>	E20000106
<i>Studijní program:</i>	B0488A050006 Mezinárodní ekonomické vzta- hy
<i>Specializace:</i>	Cestovní ruch
<i>Zadávající katedra:</i>	Katedra marketingu a obchodu
<i>Akademický rok:</i>	2022/2023

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů bakalářské práce.
2. Teoretická východiska – cestovní ruch dětí a mládeže.
3. Charakteristika vybrané destinace.
4. Analýza současného stavu, vlastní návrhy.
5. Formulace závěrů.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 30 normostran
Forma zpracování práce: tištěná/elektronická
Jazyk práce: Čeština

Seznam odborné literatury:

- BRUNT, Paul, Susan HORNER a Natalie SEMLEY, 2017. *Research methods in tourism, hospitality & events management*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. ISBN 978-1473919143.
- DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ, 2019. *Cestovní ruch pro SŠ a pro veřejnost*. Praha: Fortuna. ISBN 978-80-7373-151-9.
- KOTÍKOVÁ, Halina, 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4603-6.
- LOCHMANNOVÁ, Alena, 2015. *Cestovní ruch*. Prostějov: Computer Media. ISBN 978-80-7402-216-6.
- PROQUEST, 2022. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2022-09-23]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>

Konzultant: Ing. Marie Kárová, ředitelka DMO Lužické a Žitavské hory

Vedoucí práce: Ing. Lenka Červová, Ph.D.
Katedra marketingu a obchodu

Datum zadání práce: 1. listopadu 2022
Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2024

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Ing. Jaroslava Dědková,
Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. listopadu 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Cestovní ruch dětí a mládeže ve vybrané destinaci Euroregionu

Nisa

Anotace

Bakalářská práce se zabývá cestovním ruchem dětí a mládeže ve městě Česká Lípa nacházejícím se v Euroregionu Nisa. Teoretická část za pomoci odborné literatury vymezuje typologii cestovního ruchu a cestovní ruch specifických skupin, do kterého cestovní ruch dětí a mládeže patří. Další část práce se přímo zaměřuje na dětský turismus a mládežnický turismus. Dále je v bakalářské práci stručně popsán Euroregion Nisa v rámci správy, geografického umístění a cestovního ruchu. Praktická část nejprve představuje zvolenou destinaci město Česká Lípa a charakterizuje její postavení v DMO Lužické a Žitavské hory. Další sekce praktické části popisuje vytvořenou naučnou trasu po centru města, kde jsou představeny jednotlivé úseky trasy a zvolené téma. Součástí kapitoly je i testování naučné trasy se třídou 2. stupně základní školy a následné analyzování výsledků úspěšnosti vyluštění tajenky a také zpětná vazba získaná prostřednictvím dotazníkového šetření.

Klíčová slova

cestování se školou, cestovní ruch dětí a mládeže, Euroregion Nisa, naučná trasa, specifické formy, vzdělávací cestovní ruch

Children and Youth Tourism in a selected destination of the Nisa Euroregion

Annotation

The bachelor's thesis deals with children and youth tourism in the town of Česká Lípa located in the Nisa Euroregion. The theoretical part, with the help of literature, defines the typology of tourism and the tourism of specific groups to which children and youth tourism belong. Another part of the work focuses directly on children and youth tourism. Furthermore, the bachelor's thesis briefly describes the Nisa Euroregion in terms of administration, geographical location, and tourism. The practical part first introduces the chosen destination, the town of Česká Lípa, and characterizes its position in the DMO of the Lusatian and Zittau Mountains. The next section of the practical part describes the educational trail created through the town center, where the individual sections of the trail and the chosen topic are presented. The chapter also includes the testing of the educational trail with a lower secondary school class and subsequently analyzing the results of the success of unraveling the solution, as well as the feedback obtained through a questionnaire survey.

Key Words

children and youth tourism, educational tourism, educational trail, Euroregion Nisa, specific forms, travelling with school

Poděkování

Hlavní poděkování patří vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Lence Červové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a velkou trpělivost se mnou vše konzultovat. Dále bych ráda poděkovala mé konzultantce paní Ing. Marii Kárové, která mi během psaní praktické části sdělila podstatné informace a poskytla významnou konstruktivní kritiku. Má vděčnost náleží také ZŠ Pátova za umožnění otestování vytvořené naučné trasy. Na závěr bych chtěla poděkovat mé rodině a přátelům, kteří mi byli po celou dobu mého studia oporou.

Obsah

Seznam zkratk	13
Seznam tabulek	14
Seznam obrázků	15
Úvod	16
1 Definice cestovního ruchu	18
1.1 Typologie cestovního ruchu	18
1.1.1 Cestovní ruch seniorů.....	20
1.1.2 Cestovní ruch zdravotně postižených.....	21
1.1.3 Cestovní ruch sexuálních menšin.....	21
2 Cestovní ruch dětí a mládeže	23
2.1 Dětský cestovní ruch	24
2.1.1 Cestování s rodinou	25
2.1.2 Cestování se školou.....	27
2.1.3 Dětské tábory	28
2.2 Mládežnický cestovní ruch	29
2.2.1 Vzdělávací cestovní ruch	30
2.2.2 Dobrovolnický cestovní ruch	31
2.2.3 Sportovní cestovní ruch	31
2.2.4 Dobrodružný cestovní ruch	32
2.2.5 Kulturní cestovní ruch.....	33
2.2.6 Rekreační cestovní ruch.....	33
2.2.7 Work & Travel	33
2.3 Specializované organizace	34
3 Euroregion Nisa	36
3.1 Geografické vymezení Euroregionu Nisa	37
3.2 Cestovní ruch v oblasti Euroregionu Nisa	38
4 Město Česká Lípa a jeho pozice v Euroregionu Nisa	40
4.1 Historie města	40
4.2 Město z pohledu cestovního ruchu	41
4.3 Atraktivity města	46
5 Hledačka po centru České Lípy	48
5.1 Představení hledačky	48

5.1.1 Pomník obětem světových války	50
5.1.2 Starý židovský hřbitov	51
5.1.3 Pomník obětem 1. a 2. světové války	52
5.1.4 Ulice Jindřicha z Lipé	53
5.1.5 Památník židovskému ghettu	54
5.1.6 Památník obětem fašismu.....	55
5.2 Testování hledačky se ZŠ.....	55
5.2.1 Průběh zkoušení hledačky	56
5.2.2 Dotazníkové šetření.....	57
5.3 Shrnutí výsledků a vlastní návrhy	61
Závěr	62
Seznam použité literatury	64
Seznam příloh	68

Seznam zkratek

BITEJ	Mezinárodní kancelář pro cestovní ruch a výměnu mládeže
CK	Cestovní kancelář
ČR	Česká republika
DMO	Organizace destinačního managementu
ERN	Euroregion Neisse-Nisa-Nysa
EU	Evropská unie
FYITO	Federace mezinárodních organizací cestovního ruchu mládeže
HUZ	Hromadné ubytovací zařízení
ISIC	Mezinárodní studentský průkaz
ISTC	Mezinárodní studentská konfederace pro cestování
IYHF	Mezinárodní federace ubytoven mládeže
LGBT+	Lesby, gayové, bisexuálové, transgender osoby a další sexuální orientace
MHD	Městská hromadná doprava
SATA	Sdružení pro letecký cestovní ruch studentů
SŠ	Střední škola
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
USA	Spojené státy americké
UZ	Ubytovací zařízení
TIC	Turistické informační centrum
VŠ	Vysoká škola
ZŠ	Základní škola

Seznam tabulek

Tabulka 1: Hosté v HUZ v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.....	39
Tabulka 2: UZ a počet přenocování v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.....	39
Tabulka 3: Počet přenocování v DMO Lužické a Žitavské hory.....	43
Tabulka 4: Počet příjezdů v DMO Lužické a Žitavské hory	44
Tabulka 5: Počet hostů v HUZ v České Lípě	44
Tabulka 6: Počet přenocování v HUZ v České Lípě	45

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.....	37
Obrázek 2: Mapa turistického regionu Lužické hory	42
Obrázek 3: Mapa trasy hledačky	49
Obrázek 4: Pomník obětem světových válek	50
Obrázek 5: Starý židovský hřbitov	51
Obrázek 6: Pomník obětem 1. a 2. světové války	52
Obrázek 7: Ulice Jindřicha z Lipé.....	53
Obrázek 8: Památník židovskému ghettu	54
Obrázek 9: Památník obětem fašismu	55
Obrázek 10: Fyzická náročnost hledačky	57
Obrázek 11: Obtížnost hledání pojmů do hledačky	58
Obrázek 12: Získání nových informací o České Lípě	59
Obrázek 13: Zájem o další naučné interaktivní hry	60
Obrázek 14: Nadšení ze školních exkurzí a výletů.....	60

Úvod

Cestovní ruch je rychle se rozvíjícím odvětvím, který se poslední dobou stále více zaměřuje na specifické segmenty na trhu. Pro cestovní kanceláře (zkráceně CK) i pro organizace destinačního managementu (zkráceně DMO) je velmi populární segmentovat své zákazníky, a dále podle toho cíleně tvořit své speciální produkty.

Děti a mládež jsou určitou skupinou, na kterou cestovní ruch čím dál více míří svoji komunikací. Tato bakalářská práce se zabývá cestovním ruchem dětí a mládeže ve vybrané destinaci Euroregionu Nisa, přesněji ve městě Česká Lípa. Město nabízí určité produkty turismu pro děti a mládež, ale destinace by toho mohla nabízet více. Cílem bakalářské práce je tedy vytvořit produkt cestovního ruchu zaměřený právě na tuto mladou skupinu.

Hlavní cíl bakalářské práce lze rozlišit na dva dílčí cíle:

1. Vytvořit tematickou hledačku vedoucí centrem města Česká Lípa.
2. Otestovat hledačku se ZŠ a získat zpětnou vazbu prostřednictvím dotazníku.

V české odborné literatuře se na mladý segment bohužel tolik nemyslí, a proto bylo potřeba čerpat spíše ze zahraniční literatury, jelikož v českém jazyce není k nalezení dostačující počet zdrojů. Pro bakalářskou práci bylo nezbytné hledat i ve statistikách Českého statistického úřadu a CzechTourism.

Bakalářská práce je rozdělena na pět kapitol a zároveň na teoretickou a praktickou část. První kapitola definuje pojem cestovní ruch a vymezuje typologii cestovního ruchu. Dále je v kapitole popsán cestovní ruch specifických skupin, do kterého cestovní ruch dětí a mládeže náleží. Druhá kapitola se přímo zaměřuje na dětský turismus a mládežnický turismus a třetí kapitola stručně vymezuje Euroregion Nisa v rámci jeho správy, geografického umístění a cestovního ruchu.

Na první tři kapitoly navazuje praktická část bakalářské práce. Čtvrtá kapitola slouží k představení vybrané destinace Česká Lípa a charakterizování jejího postavení v destinační oblasti Lužické a Žitavské hory. Kapitola také stručně shrnuje historii města a popisuje hlavní atraktivity cestovního ruchu.

Poslední část bakalářské práce se věnuje tvorbě naučné trasy centrem České Lípy. K hledačce je vytvořen pracovní list, který obsahuje instrukce v podobě básní a mapu s jednotlivými úseky trasy. Součástí kapitoly je i otestování naučné trasy se 7. třídou ZŠ a zpětná vazba studentů ve formě dotazníkového šetření.

1 Definice cestovního ruchu

Zaměřením této bakalářské práce je specifická forma cestovního ruchu pojmenovaná cestovní ruch dětí a mládeže, a proto je pro tuto práci podstatné si nejprve vymežit definici a typologii cestovního ruchu.

Cestovní ruch jakožto komplikovaný systém společně navazujících rozmanitých služeb nelze tak snadno definovat, a z toho důvodu je obtížné najít v literatuře jednotnou definici. Většina autorů se především opírá o definici zformulovanou Světovou organizací cestovního ruchu, která ve stručnosti vymezuje cestovní ruch jako činnost osob cestujících ve svém volném čase na přechodnou dobu do zemí nebo míst mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden rok, a to za jiným účelem, než je vykonávání výdělečné činnosti (UNWTO 2023).

V obecném pojetí je cestovní ruch charakterizován také svým významným vlivem na oblast spotřeby, při které jsou uspokojovány dílčí lidské potřeby (ve smyslu potřeby odpočinku, poznávání, kulturního a sportovního vyžití, kontaktu s lidmi či neobvyklých zážitků) a na národní hospodářství, mezi které patří řada podnikatelských aktivit jako je doprava, ubytovací a stravovací služby, služby cestovních kanceláří či průvodcovské služby (Drobná a Morávková 2019).

Turismus je tedy vědní disciplína, která se vzájemně propojuje s dalšími odvětvími, aby vůbec mohla na trhu existovat. Hladký průběh reciproční spolupráce mezi všemi subjekty cestovního ruchu tak zajišťuje veškeré uspokojování potřeb.

1.1 Typologie cestovního ruchu

Pro přehlednější rozdělení a bližší vymezení cestovního ruchu byla definována typologie nebo klasifikace cestovního ruchu podle určitých znaků a kritérií (Kotíková 2013). Ani v typologii se spolu autoři neshodují, jelikož v různých zdrojích lze najít členění pouze na druhy a formy cestovního ruchu, zatímco někteří autoři, jako například Syrovátková (2013), klasifikaci cestovního ruchu dělí jak na druhy a formy, tak navíc i na typy. Jejich vzájemné odlišnosti i společné vlastnosti jsou popsány v následujících odstavcích.

K determinaci druhů cestovního ruchu je klíčovým kritériem jevový průběh a způsob jeho realizace, který závisí na geografických, ekonomických, společenských a dalších podmínkách a také na jeho účincích na cestovní ruch (Syravátková 2013).

Syravátková (2013) druhy cestovního ruchu řadí celkem do 11 kategorií. Dané skupiny rozlišuje podle místa realizace cestovního ruchu nebo geografického hlediska, vztahu k platební bilanci zkoumaného státu, délky trvání či rozložení délky pobytu během roku, způsobu zabezpečení průběhu či způsobu financování, převahy místa pobytu, a v neposlední řadě dle původu, počtu či věku účastníků. Vymezené kategorie se pak dále člení na další podkategorie cestovního ruchu.

Formy cestovního ruchu se dle Syravátkové (2013) rozpoznávají díky charakteru trávení času ze strany účastníka cestovního ruchu. Podstatou je tedy hlavně motivace a účel k cestování. K primárním podnětům se řadí rekreační, kulturní, společenské, sportovní, ekonomické a specifické motivy.

Mezi obvyklé formy cestovního ruchu patří především rekreační turismus, kulturní turismus, sportovní turismus a společensky, ekonomicky nebo specificky orientovaný turismus. Tyto vyjmenované formy se dále ještě dělí na specifičtější zaměřené oblasti cestovního ruchu (Syravátková 2013).

Nakonec Syravátková (2013) popisuje typy cestovního ruchu jako soubor aktivit cestovního ruchu, které mají konkrétní podobu a určitý osobitý charakter. Jako formy turismu se také odvíjejí podle motivace k návštěvě daného místa, ale jsou spojené s menší sférou typických činností.

K hlavním typům cestovního ruchu se řadí aktivní turismus, pod který spadají aktivity vykonávané na nejrůznějším sportovním vybavení či aktivity provozující se dle ročního období. Dalšími významnými skupinami jsou incentivní turismus, poznávací turismus, venkovský turismus, kongresový turismus, veletržní turismus, lázeňský turismus a také specifický turismus, pod který spadá cestovní ruch specifických skupin.

Ve shrnutí druhy cestovního ruchu popisují a rozdělují turismus nejobecněji. Formy cestovního ruchu se konkrétněji zaměřují na stimul k cestování a typy cestovního ruchu daný podnět více upřesňují. Všechny tři kategorie na sebe navzájem navazují, ale každá z nich se na cestovní ruch dívá lehce jiným pohledem.

Ze všech zmíněných druhů, forem a typů turismu je pro tuto práci nejdůležitější cestovní ruch specifických skupin, který byl zmíněn v předchozích odstavcích. Tento typ turismu se zabývá uspokojením potřeb konkrétních cílových skupin, které spojují určité charakteristické rysy (Syravátková 2013).

Prvním je seniorský cestovní ruch, který úzce souvisí i s cestovním ruchem dětí a mládeže, neboť v ČR a zahraničí není neobvyklé pro seniory cestovat společně s vlastními vnoučaty nebo přímo s celou svou rodinou. Zdravotně postižené také nelze škatulkovat do určité věkové skupiny, takže některé děti a mladiství musí bohužel brát v potaz i svou psychickou či fyzickou nezpůsobilost při výběru své cílové destinace. A také dnešní mládež obvykle bývá nejvíce politicky progresivní skupinou ve společnosti, díky čemuž nemá tendence skrývat a potlačovat svou vlastní sexualitu jako starší generace, a proto v mládežnickém turismu je možné najít jedince, kteří při cestování zohledňují i faktor své sexuální orientace. Z toho důvodu budou tyto typy cestovního ruchu v následujících podkapitolách podrobněji rozebrány.

1.1.1 Cestovní ruch seniorů

Cestovní ruch seniorů se zabývá segmentem společensky znevýhodněných lidí, který se v literatuře také označuje jako turisté třetího věku nebo osoby v postproduktivním věku (Syravátková 2013). Populace v ČR i ve světě postupně stárne a díky tomu se seniorský turismus může pyšnit titulem nejrychleji rostoucího segmentu v cestovním ruchu. Tato klientela cestovního ruchu se nejen definuje svým pozehnáním věkem, ale i svou rozmanitostí. V roce 2019 se odhadovalo, že do této skupiny patřilo okolo 600 milionů světové populace (Drobná a Morávková 2019).

Odborná literatura se neshoduje, jak seniory věkově rozdělit do dalších segmentů. Některé zdroje uvádí, že se do seniorského turismu řadí lidé už nad 50 let, jiné prameny ale tuto hranici posouvají na 55 let a někteří autoři definují seniory dokonce jako osoby až nad 60 let. Kotíková (2013) tuto skupinu rozděluje následovně:

- mladší senioři: 55 až 65 let,
- starší senioři: 66 až 75 let,
- nejstarší senioři: 76 a více let.

Nejmladší segment se vyznačuje tím, že se obvykle stále pohybuje v pracovní sféře. Druhá skupina již nepracuje a má dostatek volného času po celý rok. U nejstarších seniorů se často objevují zdravotní problémy, a proto preferují nenáročné dovolené nebo i cestují v rámci zdravotního turismu (Drobná a Morávková 2019).

Pro seniory je tedy typické, že jsou velmi významným segmentem, který byl dlouho v odvětví přehlížený. Někteří jedinci se cítí být mladší, než ve skutečnosti jsou a mívají k dispozici dostatek financí pro cestování. V rámci turismu preferují cestování mimo hlavní sezónu a častěji využívají služeb CK (Kotíková 2013).

1.1.2 Cestovní ruch zdravotně postižených

Další specifickou skupinou jsou osoby se zdravotním postižením. Tento segment se definuje jako skupina lidí, u kterých dochází dopadem zdravotního poškození ke snížení určitých funkcí, a v důsledku toho k hendikepu. Postižení, které se vymezuje jako dlouhodobá a nevratná změna zdravotního stavu, se dělí buď na vrozené nebo získané, často nemocí či způsobené úrazem (Kotíková 2013).

Zdravotní postižení se dále může členit na mentální, smyslové nebo tělesné. Toto znevýhodnění zabraňuje jedinci v plnění určitých běžných rolí, a tak komplikuje celý jeho život. Osoby s hendikepem jsou tedy zvyklé během svého bytí překonávat různé bariéry, a to buď vnější omezující především pohyb, nebo vnitřní ovlivňující duševní pohodu a klid člověka (Kotíková 2013).

Hlavním znakem této skupiny jako cestovatelů je rezervování pobytů s dlouhodobým předstihem. Hendikepovaní také obvykle necestují sami, ale s přáteli, rodinnými příslušníky či sociálními pracovníky. Informační technologie jim umožňují si snadněji vyhledat požadované informace a pobyt i lépe organizovat. Zdravotně postižení jako senioři mají též možnost cestovat mimo hlavní sezónu (Kotíková 2013).

1.1.3 Cestovní ruch sexuálních menšin

Mezi poslední zmíněnou skupinu této kapitoly patří LGBT+ komunita, což je zkratka označující lesby, gaye, bisexuály, transgender osoby a také další sexuální orientace.

Cestovní ruch sexuálních menšin se tedy zaměřuje na osoby s minoritní sexuální orientací a transgender osoby. V cizojazyčné literatuře se LGBT+ cestovní ruch může označovat konkrétněji jako Gay Tourism či Lesbian Tourism nebo všeobecně jako Pink Tourism či Queer Tourism (Kotíková 2013).

Tento typ cestovního ruchu je poměrně nový, ale částečně existoval již v minulosti. Jeho rozvoj je spojen s postupným zrovnoprávněním postavení sexuálních menšin. Hlavní příčinou vzniku a aktuální podpory LGBT+ cestovního ruchu bylo zajištění větší bezpečí pro členy této komunity během cestování (Kotíková 2013).

Hahn a kol. (2021) zmiňuje, že většina LGBT+ turistů preferuje destinace s velkou koncentrací atrakcí, ubytování a akcí zaměřených právě na LGBT+ komunitu. Pro tuto komunitu je také bezpečnější se v daném místě návštěvy stýkat převážně nebo jen výhradně s jinými LGBT+ osobami. Výběr destinace pro vycestování se u LGBT+ komunity ale od heterosexuálů ve své podstatě až tolik neliší, jenom se klade větší důraz na zajištěnou bezpečnost.

Pro LGBT+ turisty je na prvním místě motivace k cestování především odpočinek v kombinaci s poznáváním. Tato klientela patří mezi ty náročnější a také má v tendenci utrácet více peněz, takže očekává od majitelů subjektů cestovního ruchu kvalitní a špičkové služby. Znakem queer cestovatelů jsou také oblíbené návštěvy komunitních akcí jako jsou například festivaly či karnevalové reje (Kotíková 2013).

2 Cestovní ruch dětí a mládeže

Cestovní ruch dětí a mládeže je v ČR, ale i ve světě poměrně nový koncept, ke kterému se hledá odborná česká i cizojazyčná literatura obtížně. Před revolucí, tedy do roku 1989, existovala v Československu jen jedna CK, která se na tento specifický segment přímo zaměřovala. Nazývala se „Cestovní kancelář mládeže“ (zkráceně CKM) a nabízela zájezdy spadající především pod domácí cestovní ruch. Výjezdový cestovní ruch se týkal hlavně zemí východního socialistického bloku. Díky nastolenému režimu tedy neměla dřívější mladá generace moc z čeho vybírat, oproti dnešní mládeži, která má na dosah prakticky celý svět. Tato CK měla ve svém sortimentu bohatou nabídku animačních a programových služeb a také organizovala různé masové akce (Drobná a Morávková 2019).

Po pádu komunismu v ČR se tento typ turistiky mohl pomalu začít rozvíjet, jak dále zmiňují Drobná a Morávková (2019) ve své knize. V současné době mají mladí lidé, mladiství i děti k dispozici využití všelijakých mezinárodních organizací k vycestování, jako je třeba program Erasmus vytvořený EU, který umožňuje studentům všeho věku cestovat do zahraničí v rámci svého studia. Poslední roky se v tomto segmentu změnila teritoriální orientace a rozsah využívaných služeb a také se razantně zvýšil podíl individuálního cestovního ruchu, oproti kolektivnímu i masovému turismu, a to jak organizované turistiky, tak neorganizované.

Drobná a Morávková (2019) tento věkově poměrně široký segment, který na trhu cestovního ruchu neustále dynamicky a rychle roste, rozdělují do následujících rozsáhlých tří kategorií:

- děti od svého narození do 10 let,
- mladiství ve věku od 10 do 20 let,
- mladí lidé ve věku od 20 do 30 let.

První zmíněná skupina je zcela finančně závislá na dospělých, takže veškeré zařizování a výběr destinace kontrolují rodiče. Další segment označující se jako teens má oproti předchozí skupině jistou míru rozhodování. Poslední kategorie, kterou lze pojmenovat jako twens, se obvykle rozhoduje již zcela sama a je buď částečně, nebo kompletně finančně nezávislá na své rodině (Drobná a Morávková 2019).

Tato mladá generace, která v Evropě v roce 2019 činila kolem 125 milionů obyvatel, má často právo na určité slevové úlevy a výhody. Stanovení hranice dětských cen v cestovním ruchu je dosti diferenciované, ale standardně se pohybuje od 3 do 16 let. Do 26. roku člověka mají někteří mladí také nárok na využívání různých slev a výhod díky svému statusu studenta (Drobná a Morávková 2019).

V následujících podkapitolách se tato bakalářská práce podívá na cestovní ruch dětí a cestovní ruch mládeže odděleně a mnohem podrobněji, neboť obě skupiny jsou příliš samostatně specifické a rozdílné na to, aby se braly jako jednotný celek, když každá z nich vyhledává jiný typ turismu a jeho sloučených služeb a také mají neshodující se možnosti a prostředky k cestování.

2.1 Dětský cestovní ruch

Cestovní ruch dětí je v odborné literatuře definován jako druh turistiky, který využívají děti přibližně ve věku do 17 let, které cestují v délce od 24 hodin zhruba do 6 měsíců nepřetržitě, alespoň na jedno přenocování s cílem relaxace, vzdělávání či komunikace a jsou doprovázeny odpovědnou dospělou osobou (Beisembayeva a Kleber 2020).

Důležité je nejprve rozlišit, kolik je dítěti let, aby rodič mohl adekvátně zvolit způsob, jakým je jeho dítě schopné vycestovat. Dallari a Mariotti (2016) nejmladší skupinu obyvatel rozdělují do pěti kategorií podle kognitivních schopností týkajících se gramotnosti a mezilidských vztahů, a to na:

- rané dětství: do 2 let,
- střední dětství: 3 až 5 let,
- pozdní dětství: 6 až 10 let,
- raná adolescence: 11 až 13 let,
- pozdní dospívání: 14 až 17 let.

Za dítě lze pokládat jedince mladšího 17 let, tedy nezletilou osobu, která ještě zcela nenabyla plné svéprávnosti. Cestovní ruch mládeže obvykle vymezuje tento segment zhruba od 15 let, takže teenagery zhruba mezi 15 až 17 lety lze považovat jak za mladistvé, tak ale i za děti (Dallari a Mariotti 2016).

Dallari a Mariotti (2016) ve svém článku zdůrazňují, že si dětský turismus klade za otázku, zda lze děti ve výzkumné praxi vůbec považovat za turisty, neboť není jasná míra jejich kapacity a porozumění si zvolit cílovou destinaci a jejich vystupování jako turistů. Proto je ve společnosti obvyklé, že veškeré vycestování tohoto segmentu bývá režírováno dospělou osobou.

U dětí tedy nelze moc brát v potaz jejich motivace k cestování, neboť sami cestují podle rozhodnutí ostatních zletilých osob v jejich okolí. Dallari a Mariotti (2016) argumentují, že tedy dospělí, zejména v roli příbuzných nebo rodinných příslušníků, jsou ti, kdo vymýšlí, kam jít a co dělat ve svém volném čase, i když se v průzkumech ukazuje, že jsou stále více ovlivňováni přítomností a přáními svých dětí. Děti mohou cestovat se svou rodinou, jak již bylo v předchozích odstavcích zmíněno, ale také je obvyklé cestování se školou nebo účastnění se letních táborů, které obvykle slouží ke zlepšování socializačních dovedností se svými vrstevníky. Následující podkapitoly všechny zmíněné formy dětského turismu pečlivěji definují a vymezí.

2.1.1 Cestování s rodinou

Rodiny s dětmi jsou velmi náročnou skupinou účastníků cestovního ruchu. Jejich nároky a požadavky na kvalitu služeb se v posledních letech neustále zvyšují. Je to způsobeno především tím, že dovolená bývá zaměřená zejména na děti, i když celou cestu plánují rodiče. Proto by se mělo k této specifické skupině přistupovat velmi individuálně. Služby a produkty jim nabízené by měly být koncipované tak, aby splnily jejich očekávání a zohledňovaly především věk dítěte. Náročnější požadavky mívají obvykle rodiny s těmi nejmladšími dětmi, jelikož vyžadují větší péči a pozornost oproti rodinám již s náctiletými dětmi (Srovátková 2013).

Typické znaky rodin s dětmi nelze přímo definovat, jelikož jsou rodiny, které cestují pravidelně, jednou i třeba vícekrát ročně, ale jiné tak často necestují. Některé rodiny, preferují spíše trávení svého volného času v zahraničí a ostatní rodiny upřednostňují cestování po ČR. Také záleží na finanční situaci rodiny pro zvolení způsobu cestování. Někteří volí služby CK, jiní raději cestují podle vlastních plánů. Rodiny se také liší způsobem zvolené dopravy. Po ČR turisté často jezdí na kole, autem nebo MHD a do zahraničí letí letadlem nebo volí vlastní dopravní prostředek (Srovátková 2013).

Syrovátková (2013) ale obecně podotýká, že se rodiny s dětmi účastní jak letních, tak i zimních dovolených. Především ale upřednostňují letní dovolenou, jelikož děti a rodiče mívají volno od školy i práce. Základním rozhodujícím parametrem při výběru dovolené stále zůstává hlavně cena, ale v dnešní době rodiče i děti, které se v pozdějším věku také začínají podílet na rozhodování o výběru destinace, hledí na další faktory, jako jsou například vzdálenost ubytovacího zařízení (zkráceně UZ) od pláže, vybavení a kvalita pokoje, zda je restaurace kuřácká či nekuřácká, zda je možnost návštěvy vodních a zábavních parků, zda jsou v blízkosti UZ botanické nebo zoologické zahrady a zda objekt nabízí možnost sportovního či relaxačního vyžití.

V návaznosti na předchozí rozdělení dětí do pěti skupin se zjistilo, že rodiny spojené s prvními dvěma kategoriemi dětství, tedy s dětmi do 5 let, preferují spíše klidnou dovolenou u moře a na horách, zatímco stejné rodiny se staršími dětmi vybírají zahraniční destinace se zajímavějším charakterem a pestřejší nabídkou služeb v okolí. Je také důležité zmínit, že zkušenosti dospělých cestovatelů se v posledních dvou desetiletích výrazně změnil v důsledku pomalu rostoucí pozornosti věnované dětské dovolené, což je fenomén, který se objevil spíše jako výsledek aplikovaných strategií cestovního ruchu než vědeckých studií (Dallari a Mariotti 2016).

Pro rodinné dovolené jsou důležité i animační programy, které bývají nabízeny především v rámci zahraničních pobytů u moře. Aby byly co nejefektivnější, tak by měly být vedené profesionálními animátory a aktivity by měly být přizpůsobené dané věkové skupině. Animace pro děti vyžaduje odlišný přístup než aktivity pro dospělé. Dětský animátor musí umět plánovat program společně s dětmi, aby nebyl příliš bohatý nebo naopak, aby se rychle děti nenudily. Populárními činnostmi jsou hlavně zábavné programy zaměřené na tvořivost, kdy děti získávají nové zkušenosti a zároveň se učí novým věcem (Syrovátková 2013).

Syrovátková (2013) vymezuje i oblíbená místa pro letní dovolenou, kam patří hlavně Řecko a řecké ostrovy pro své klidné prostředí a krátkou dobu letu, ale také Bulharsko, Tunisko, Turecko nebo Egypt. Stále ale existuje velký počet rodin, který preferuje spíše dovolenou v Chorvatsku a Itálii, kam je možné se vypravit vlastním dopravním prostředkem, nejčastěji autem. Rodiny buď dojedou do vybraného UZ nebo pobývají v karavanech či stanech, což může být pro některé děti zážitek.

2.1.2 Cestování se školou

Dalším způsobem, jakým může dítě vycestovat v rámci cestovního ruchu, je pomocí své školy. Spolu s pozitivně zavedeným významem školních výletů, škol v přírodě a různých kurzů či výcviků zejména pro studenty ve věku od 13 do 17 let, se zážitky, které by mohly být definovány jako škola a zábava v jednom, odehrávají také během školní docházky, a to do té míry, že tyto momenty lze definovat jako neformální učení nebo, ještě lépe, učení in situ, tedy přímo na místě (Dallari a Mariotti 2016).

Tento typ cestování lze definovat jako skupinovou turistiku, která bývá bohatá na programové a animační služby především ze strany doprovázejících kantorů. Pro školní výlety, školy v přírodě, i případně adaptační, lyžařské a vodácké kurzy bývá typický nižší standard poskytovaných služeb, který jde ruku v ruce i s nižšími cenami. Dětem toto obvykle nevadí, jelikož se daných akcí účastní hlavně kvůli trávení svého volného času se svými kamarády ze školy (Drobná a Morávková 2019).

Jak již bylo v předchozím odstavci zmíněno, tak děti a teenageři především jezdí se školou buď na školní výlety, školy v přírodě, adaptační kurzy nebo na lyžařské a vodácké výcviky. Tyto typy školního cestování se od sebe hlavně odlišují délkou trvání, provozovanými aktivitami, tak i motivací ke zvolení daného typu.

Školní výlety bývají obvykle nejkratší formou, která obvykle trvá buď pár hodin nebo nanejvýš pár dní. Záleží, zda škola jede za účelem poznávání, tedy kvůli edukativní exkurzi nebo kvůli relaxaci a stmelování kolektivu. V prvním případě by výlet trval asi necelý den, v druhém zmiňovaném scénáři by se mohlo jednat o víc jak 24 hodin. Této formy se mohou účastnit žáci jakéhokoliv věku, neboť nebývá nijak fyzicky náročná ani náchylnější k riziku.

Školu v přírodě Hublová (2014) definuje jako tradiční formu výuky, která představuje výchovné působení školy na žáky. Původně byly školy v přírodě pořádány především jako ozdravné pobyty pro zotavení žáků z lokalit se zhoršenými podmínkami životního prostředí, ale dnes na ně jezdí žáci hlavně kvůli relaxaci, trávení volného času venku a socializaci se svými spolužáky. Školy v přírodě mají pro děti velkou hodnotu z hlediska zdravotního, společenského i výchovně vzdělávacího. Tato forma cestování má tedy zdravotní, rekreační, vzdělávací a výchovný význam.

Adaptační kurzy jsou určeny pro usnadnění vstupu žáků do nového kolektivu. Slouží k vzájemnému poznání spolužáků ve třídě i k navázání vztahů s novými učiteli. Jsou realizovány mimo rámec pravidelné školní výuky, a to nejčastěji formou vícedenního pobytu mimo školu a účastní se jich především středoškoláci, kteří nastupují do 1. ročníku SŠ nebo žáci začínající studovat na víceletých gymnáziích. Existují i typy adaptačních kurzů pro nejmladší žáky jdoucích do 1. třídy ZŠ, které ale vyžadují účast rodičů. Součástí programu adaptačních kurzů bývají hry v přírodě, psychosociální hry, sportování, turistika a další aktivity. Kurzy tedy pomáhají studentům se přizpůsobit prostředí nové školy a stmelit třídní kolektiv (Hublová 2011).

Lyžařské a vodácké výcviky jsou obvykle pobyty, kterých se účastní už starší žáci, hlavně pro jejich fyzickou náročnost. Motivátorem k vycestování je sport, a to buď lyžování nebo vodní turistika. Lyžařské kurzy se konají během zimní sezóny, tedy v období od prosince až do března, zatímco na vodácké kurzy se vyrazí hlavně v červnu nebo září, tedy během začátku a konce letní sezóny.

Děti mají během svých dlouhých akademických roků strávených na ZŠ i SŠ z čeho vybírat, pokud mají ovšem zájem se daných aktivit zúčastnit, neboť žádná ze zmíněných forem nebývá školou povinně nařízena, ale pouze nabízena.

2.1.3 Dětské tábory

Poslední zmíněnou formou možného vycestování dětí mimo jejich domov jsou dětské tábory. Dětské tábory jsou řízené programy pro děti nebo teenagery, které se v ČR i ve světě obvykle konají během letních měsíců, tedy v období mimo školní výuku. Dětské tábory jsou po celém světě stále populárnější. V odborné literatuře však moc nebývají uváděny jako samotná dětská turistika (Beisembayeva a Kleber 2020).

Beisembayeva a Kleber (2020) tvrdí, že je nutné pochopit, jaké typy dětských táborů existují a jak se od sebe odlišují. V současnosti existují různé klasifikace, ale zmínění autoři rozdělují typy dětských táborů podle dvou kritérií.

Prvním kritériem je členění dle doby trvání aktivity, které se dále ještě dělí na dětské tábory fungující po celý rok, sezónní dětské tábory, které fungují dle žádaného ročního období a víkendové dětské tábory (Beisembayeva a Kleber 2020).

Druhé kritérium dětské tábory rozděluje podle délky pobytu dítěte. Dětské tábory se pak člení na dlouhodobé tábory, které obvykle trvají 7 až 21 dní. Děti bydlí na území tábora nebo cestují s kempem a během tohoto času se nevrací zpět domů. Děti jsou plně pod dohledem vedoucího tábora. Dětské tábory se mohou i rozlišit na denní tábory, které bývají umístěny blízko škol a institucí dalšího vzdělávání. Fungují pouze ve dne a přes den se děti věnují různým kroužkům, chodí na školní hřiště nebo jezdí na výlety (Beisembayeva a Kleber 2020).

2.2 Mládežnický cestovní ruch

Cestovní ruch mládeže se může chlubit svou rychlou tendencí růstu na trhu turismu. Syrovátková (2013) společně s Khoo-Lattimore a Yang (2018) popisuje mládež jako mladé osoby ve věkovém rozmezí od 15 do 25 let, avšak Çakar se Seyitoğlu (2016) nebo i Ghețe (2015) tuto specifickou skupinu rozšiřují až do 29 let. Mladý turista se dále vyznačuje jako cestovatel, který není doprovázen rodiči či opatrovníkem a cestuje po dobu kratší než jeden rok.

Počet mladých cestovatelů představuje zhruba 20 % veškerého mezinárodního cestovního ruchu, což v roce 2015 představovalo kolem 207 milionů lidí. Mladí lidé ve srovnání s jinými věkovými kategoriemi tráví více času na dovolené, a to přibližně 53 dní v roce. Dále se tato široká skupina lidí dá specifikovat i několikanásobným vycestováním během kalendářního roku (Ghețe 2015).

Podle Demeter a Brätucu (2014) se cestování stalo velmi atraktivním pro mladou generaci po 2. světové válce. Hlavním důvodem podpory rozvoje pro mládežnický turismus bylo zamezení potencionálnímu vzniku 3. světové války. Mladí tak odjížděli do zahraničí kvůli rozšíření svých obzorů, získání znalostí o jiných kulturách a učení se cizím jazykům, aby pro sebe národy vzájemně našly větší pochopení.

Zpočátku byl tedy tento druh turistiky pouze součástí tradičního konceptu cestovního ruchu, jeho popularita však časem začala rychle stoupat, a proto se profil mladého cestovatele odlišil od profilu klasického turistu. Současně se zvyšující se oblíbeností cestovního ruchu pro mladé, se stejně vyvíjely typy činností a důvody, pro které mladí lidé podnikali své cesty za hranice svého státu (Demeter a Brätucu 2014).

Hlavní charakteristikou cestovního ruchu mládeže je především flexibilita, schopnost uspokojit různorodé potřeby, efektivita nákladů při dodržení kvality i při nižších cenách, bezpečnost, dodržení sanitárních standardů a pozitivní atmosféra, kterou mladí lidé požadují, aby byla mezi zúčastněnými stranami důvěra (Syrovátková 2013).

Většina mladých turistů cestuje se striktnějším rozpočtem. Vybírají si převážně levné ubytování, které jim umožňuje absolvovat relativně dlouhou cestu a utrácet své peníze za širokou škálu jiných aktivit. Kromě toho cestovní ruch mládeže zahrnuje flexibilní itineráře, protože se mladí cestovatelé domnívají, že nejpamátelnější zážitky jsou často ty, které jsou neočekávané (Demeter a Brätucu 2014).

Následující podkapitoly cestovní ruch pro mladé podrobněji rozdělí a blíže představí nejběžnější formy, které si mladí cestovatelé s vývojem odvětví turismu za posledních pár let velmi oblíbili.

2.2.1 Vzdělávací cestovní ruch

První dosti vyhledávanou a populární formou turismu mladou generací je vzdělávací cestovní ruch. Převážná část typů cestovního ruchu v sobě často zahrnuje vzdělávací aspekty jako poznávání jiných zemí, kultur, zvyků, přírody nebo společenského prostředí, ale tento typ turismu se od nich liší svou motivací pro cestování, a tím je cíl cestovat pro další vzdělávání, tedy se něco nového naučit či poznat. Tomu je pak výrazně přizpůsoben program celé cesty a pobytu. Mladí cestovatelé mohou mít zájem o zájezdy s výukou cizích jazyků, zlepšování řemeslných dovedností a různých sportovních disciplín, jógy, jízdy na koních nebo zájezdy do významných historických, archeologických, kulturních či vědeckých míst s odborným programem, spojené často i s poskytováním odborných studijních materiálů (Syrovátková 2013).

Syrovátková (2013) nadále zmiňuje, že mládež mívá zájem i o výměnné pobyty nebo programy v rámci středních a vysokých škol. Studenti SŠ a VŠ se obvykle zájezdů účastní buď v rámci školního či akademického roku, případně v době prázdnin.

Cílem je především zlepšit vzdělávací proces a obohatit dané vzdělávací zkušenosti poskytováním stipendií v zahraničí či turistických balíčků (Demeter a Brätucu 2014).

2.2.2 Dobrovolnický cestovní ruch

Další oblíbenou formou cestovního ruchu pro mladé lidi je dobrovolnický turismus. Mladí turisté jsou motivováni nezištnou pomocí v různých výrobních i nevýrobních odvětvích po celém světě, při přírodních či ekologických katastrofách a při velkých sportovních nebo kulturních akcích. Také se do dobrovolnického cestovního ruchu počítají veškeré aktivity související s pomocí zlepšování životního prostředí nebo při archeologických vykopávkách (Lochmannová 2015).

Demeter a Brätucu (2014) jako další možné důvody pro vyhledávání tohoto typu cestovního ruchu kromě altruismu uvádí i sociální potřebnost, kariérní růst, hluboké kulturní ponoření, vzdělávání nebo sblížování s místním obyvatelstvem.

Některé cesty se mohou pohybovat od týdenní dovolené s odpolednem stráveným dobrovolnictvím v místní zvířecí rezervaci, zatímco jiné mohou zahrnovat pět dní stavby domu s pouze jednodenním odpočinkem nebo dobrovolnictví může být něčím mezi těmito variantami. Množství času stráveného dobrovolnictvím oproti účasti na turistických aktivitách se liší hlavně v závislosti na přání dobrovolníka. Pozitivním faktorem je i celosvětově neustále rostoucí počet jednotlivců účastnících se na dobrovolnickém cestovním ruchu (Demeter a Brätucu 2014).

Nejvíce tento typ turistiky preferují mladí lidé z Kanady, USA nebo Izraele a láká i osobnosti, které za svou nabízenou pomoc požadují jen střechu nad hlavou, jídlo nebo výjimečně i malé kapesné (Lochmannová 2015).

2.2.3 Sportovní cestovní ruch

Sportovní cestovní ruch odkazuje na cestování, které zahrnuje buď pozorování nebo účast na sportovních událostech, které se odehrávají mimo bydliště daného sportovního turisty. Sportovní turismus se tedy dá rozlišit na aktivní turistiku, kdy je člověk sám sportovcem a na pasivní, kde se sportu účastní pouze jen jako fanoušek. Sportovní turisté se snadněji profilují podle sportů, které vykonávají nebo sledují. Obecně však platí, že na trhu tohoto typu turismu bývají hlavně mladí lidé mezi 18 až 34 lety ze středních socioekonomických skupin (Demeter a Brätucu 2014).

Sportovní turistika bývá uskutečňována v prostředí, které je vhodné pro sportovní aktivity. Záleží jen na zdatnosti jedince, jakou sportovní aktivitu si zvolí nebo zda bude raději jen sport sledovat. Z hlediska motivace jde především o zlepšení fyzických sil. Záleží také na ročním období, neboť některé sporty lze provozovat jen v určité roční sezóně. Syrovátková (2013) rozděluje sportovní cestovní ruch na pěší turistiku, cykloturistiku, vodní turistiku, horskou a vysokohorskou turistiku, mototuristiku a také na kempování.

Tato forma cestovního ruchu se převážně odehrává v době volného času účastníka pohybem v přírodě, když tedy vykonává aktivní turistiku místo té pasivní. Lze ji provozovat na různých úrovních obtížnosti, a proto se může týkat prakticky všech cílových skupin. Aktivní cestovní ruch je realizován jak individuálně, tak formou organizovaných zájezdů, a to jednodenních i vícedenních v ČR i zahraničí. Důležité jsou zásadně přírodní předpoklady na jednotlivých územích, které právě umožňují realizaci sportovního turismu (Syravátková 2013).

2.2.4 Dobrodružný cestovní ruch

Se sportovní turistikou úzce souvisí i dobrodružný cestovní ruch, který lze definovat jako typ turismu zahrnující poznávání a cestování s vnímaným (možná i skutečným) rizikem a potenciálně vyžadující specializované dovednosti nebo fyzickou zdatnost. Jedním ze základních prvků spojených s dobrodružnou turistikou je záměrné hledání rizika a nejistota konečného výsledku, včetně dávky adrenalinu spojeného s aktivitami, které účastník vnímá jako nebezpečné nebo náročné. V podstatě je velká část dobrodružné turistiky vytvořeným zážitkem z dobrodružství a nabízí různé úrovně rizika (Demeter a Brätucu 2014).

Průměrná délka jedné dobrodružné cesty je zhruba 10 dní. Většina dobrodružných cestovatelů jsou svobodní muži. Vyšší procento osamělých dobrodružných turistů může být způsobeno skutečností, že dobrodružní cestující jsou mladší s průměrným věkem 36 let ve srovnání s nedobrodružnými cestovateli, kteří mají průměrný věk 41 let. Hlavními typy dobrodružného turismu jsou trekking, turistika, alpinismus, horská kola, rafting, windsurfing, potápění a paragliding v teplém období, zatímco v zimě se provozuje alpské lyžování a snowboarding (Demeter a Brätucu 2014).

2.2.5 Kulturní cestovní ruch

Další populární formou turismu je i kulturní cestovní ruch, který je spojen s poznáváním jiných kultur, zvyků, tradic, způsobu života a s náboženstvím. Částečně je propojen i s vzdělávacím cestovním ruchem kvůli snaze o získání znalostí v navštíveném místě a také na něj mírně navazuje náboženský turismus, který se zaměřuje na návštěvy religiózně spojených památek, obřadů či poutí (Syravátková 2013).

Tyto výjezdy za kulturou umožňují cestovatelům lépe porozumět rozmanitosti, jak v jejich vlastní zemi, tak na celém světě. Také umožňují účastníkům komunikovat a učit se od lidí, kteří se od nich liší a získávat nové a jedinečné zkušenosti mimo svou vlastní komunitu. Kulturní interakce pomáhají rozvíjet pozitivní vztahy s ostatními, porozumět širšímu spektru perspektiv a rozvíjet znalosti a dovednosti potřebné pro začlenění se do multikulturní společnosti (Demeter a Brätucu 2014).

2.2.6 Rekreační cestovní ruch

Rekreační turismus je oblíbený napříč všemi věkovými kategoriemi, neboť jeho účelem je fyzická a psychická regenerace účastníků. Rekreační cestovní ruch představuje nejširší účast obyvatelstva, protože nevyžaduje žádnou fyzickou námahu. Obecně se sem řadí především příměstská rekreace, chataření a chalupaření, případně i lázeňský nebo zdravotní cestovní ruch (Syravátková 2013).

V kontextu cestovního ruchu mládeže jezdí mladí hlavně na odpočinkové dovolené a na návštěvy ke svým přátelům nebo příbuzným v rámci rekreační turistiky. Klíčový důraz je kladen na myšlenku, že se jedná o nepracovní dovolenou, která je založena pouze na rekreačních aktivitách. Jako mladá věková skupina mívají mladí cestovatelé nižší než průměrné příjmy a jsou cenově citlivější. Přesto jsou ochotni natáhnout svůj rozpočet pro prožití skvělých zážitků (Demeter a Brätucu 2014).

2.2.7 Work & Travel

Poslední oblíbenou formou turismu mladých je spojení cestování s prací a je populární mezi mladými, kteří mají velkou vášeň pro cestování (Demeter a Brätucu 2014).

Demeter a Brätucu (2014) popisují, že v průběhu programu jsou účastníci najímáni u firmy v hostitelské zemi obvykle během letních prázdnin. V tomto období si vydělávají a mají možnost se seznámit s místními zvyky, naučit se jazyk a jak již bylo zmíněno, vycestovat, a to na celý měsíc. Program začal v USA a v průběhu let se rozšířil také do Austrálie, Kanady, Řecka, Španělska, Francie a Velké Británie.

Podle studií je více než 7 % celosvětového trhu cestování mládeže nějakým způsobem spojeno s prací v zahraničí. Většina mladých účastníků se těchto programů se rozhoduje pracovat v zahraničí na základě informací získaných od svých přátel, kteří se programů už zúčastnili. Mezinárodně program Work & Travel přitahuje největší počet mladých lidí z východoevropského prostoru (Demeter a Brätucu 2014).

V neposlední řadě jsou také velmi oblíbenou formou au pair programy, kde mladí lidé v zahraničních rodinách vykonávají činnosti jako hlídání dětí, pomoc s domácími pracemi, přičemž zároveň cestují a se zdokonalují v cizím jazyce (Syrovátková 2013).

2.3 Specializované organizace

V cestovním ruchu mládeže existuje i řada světových organizací, které daný věkový segment rádi podporují a poskytují mu různé výhodné nabídky pro cestování. Prvním příkladem je organizace FYITO, v překladu Federace mezinárodních organizací cestovního ruchu mládeže, která sdružuje 400 CK z celého světa a povzbuzuje cestování mladých lidí (Drobná a Morávková 2019).

Podstatnou organizací je BITEJ, v překladu Mezinárodní kancelář pro cestovní ruch a výměnu mládeže, která dává podporu všem druhům cestovního ruchu mládeže s důrazem na vzdělávání (Drobná a Morávková 2019).

Dále je tu i organizace IYHF, v překladu Mezinárodní federace ubytoven mládeže, která sdružuje poskytovatele zlevněných ubytovacích služeb, jako jsou studentské koleje nebo turistické ubytovny (Drobná a Morávková 2019).

Další organizace SATA, v překladu Sdružení pro letecký cestovní ruch studentů, se zaměřuje na zlepšování podmínek letecké přepravy (Drobná a Morávková 2019).

Asi nejpodstatnější organizací pro turismus mládeže, kterou ve své knize Drobná a Morávková (2019) zmiňují, je instituce ISTC, v překladu Mezinárodní studentská konfederace pro cestování, kde jsou členy specializované studentské organizace, a i organizace mládeže. Cílem instituce je prostřednictvím podpory cestovního ruchu a studentských výměn zlepšit mezinárodní porozumění mezi zeměmi. Také vydává karty ISIC neboli mezinárodní studentské průkazy, které všem studentům umožňují uplatňovat nejrůznější slevy a výhody v oblasti kultury, dopravy, cestování i sportu.

3 Euroregion Nisa

Euroregion Nisa (v němčině Neisse, v polštině Nysa, zkráceně ERN) je organizace, která působí na území hranic ČR, Spolkové republiky Německa a Polska. Tomuto území se obvykle říká prostor Trojzemí a může se chlubit tím, že je prvním příhraničním Euroregionem ve střední a východní Evropě. ERN byl založen v roce 1991 na základě iniciační konference Dreiländereck v Žitavě. Do roku 2004 se společné sídlo sdružení zemí nacházelo právě v Žitavě, tedy na německé straně, dnes je ale centrem ERN město Liberec (ČSÚ 2021).

Podle ČSÚ (2021) je ERN dobrovolné zájmové sdružení německých, českých a polských obcí, měst, okresů a dalších samosprávných subjektů a jiných institucí působících na území zmíněných států. Vzájemná spolupráce se nepřímo vytvořila i z tří následujících národních spolků, mezi které patří:

- Regionální sdružení Euroregion Nisa (ČR),
- Společenství Euroregionu Neisse (Německo),
- Sdružení polských obcí Euroregionu Nysa (Polsko).

Každá z částí ERN je svým právním subjektem podle práva příslušné země, takže organizace nemá vlastní právní subjektivitu. ERN má svoje vlastní pravidla, rozpočet i strukturu včetně individuálního členství jednotlivých obcí a okresů, jež je vnitřní záležitostí sdružení každé strany a jakékoliv změny členství v jednotlivých částech ERN nevyžadují souhlas partnerů (EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA 2021).

Kooperace organizace spočívá na zásadách rovnoprávnosti, vyjádřených v Evropské rámcové úmluvě o spolupráci přesahující hranice mezi územními celky a orgány, která byla přijata Radou Evropy v roce 1980 (EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA 2021).

Mezi hlavní cíle a úkoly ERN patří snaha o vytvoření společného, rozmanitého prostoru pro přeshraniční spolupráci na svém území. Sdružení také usiluje o zlepšení výměny informací mezi státy, přeshraniční komunikace a stanovení priorit rozvoje prostoru. ERN podporuje zájmy obcí, měst, okresů a aktivity jednotlivců, pokud odpovídají cílům a sdružení se také zasazuje o uzavírání mezivládních dohod, které směřují k závazné vzájemné přeshraniční spolupráci (EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA 2021).

Podrobněji se tedy ERN zaměřuje v rámci vzájemné kooperace na podporu rozvoje v otázkách územního plánování regionu, zlepšování životního prostředí, zvelebování hospodářství, růstu životní úrovně oblasti a výstavby a přizpůsobování infrastruktur přesahujících státní hranice. Důležitá je také společná spolupráce při likvidaci požárů a přírodních katastrof, spolupráce v oblasti příhraniční turistiky a zřizování nových přechodů pro osobní a veřejnou dopravu, kulturní výměnu a péči a společné kulturní dědictví, a nakonec spolupráce v humanitární a sociální oblasti (ČSÚ 2021).

3.1 Geografické vymezení Euroregionu Nisa

Euroregion Nisa se skládá z obecních územních správních celků příhraniční oblasti. Německá část ERN je tvořena z okresů, měst a obcí oblasti Horní Lužice, jež je součástí Svobodného státu Saska a polská část z okresů, měst a obcí oblasti Dolního Slezska, která spadá pod Dolnoslezského vojvodství. Česká část je tvořena okresy, městy a obcemi Libereckého a Ústeckého kraje (ČSÚ 2021).

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa k 1. 1. 2020

Obrázek 1: Mapa Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa
Zdroj: ČSÚ (2020)

Na obrázku výše lze vidět podrobné členění oblasti ERN k roku 2020. Modrá barva zvýrazňuje oblasti náležící ČR, zatímco červená barva vyobrazuje území Polska a zelená barva vybarvuje část patřící Německu. Polsko se oproti ČR i Německu liší, neboť jako jediná země vykazuje i nečlenské obce, které náležejí k ERN a jsou na mapě vyobrazeny narůžovělou barvou (ČSÚ 2020).

Německou část ERN tvoří pouze dva zemské okresy, a to Budyšín a Zhořelec, ale svou rozlohou je větší než česká oblast. Zmíněné okresy jsou i největšími městy v okolí. Hlavním centrem organizace, kde má německá strana sdružení své zastoupení, je město Žitava (EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA 2021).

Polská část ERN je vymezena osmi okresy, dvěma pouhými částmi okresů, a navíc městem Jelení Horou. Polské území je tedy tvořeno celými okresy, a to okresem Bolesławiec, Jawor, Krkonoše, Kamienna Góra, Lubáň, Lwówek Śląski, Zgorzelec a Złotoryja. Dále je součástí ERN ještě část okresů Zaháň a Żary. Svou rozlohou je větší jak německá, tak česká část, a je tedy v Trojzemí největší. Již zmíněná Jelení Hora je pro polskou oblast hlavním centrem (EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA 2021).

Poslední území, které do sdružení náleží, je česká část. Rozlohou je ze všech oblastí nejmenší, ale předseda ERN sídlí právě zde. Aktuálně tato funkce náleží hejtmanu Libereckého kraje, Martinu Půtovi. Česká část se tedy skládá především z okresů Libereckého kraje, a to okresem Liberec, Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Semily a Ústeckého kraje, který zastupuje pouze okres Děčín. Do ERN spadá i malé město Bělá pod Bezdězem, které ale náleží do okresu Mladá Boleslav. V krajském městě Liberci je tedy hlavní sídlo nejen české části území, ale i celého společného kooperativního sdružení ERN (EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA 2021).

3.2 Cestovní ruch v oblasti Euroregionu Nisa

Na aktuální situaci turismu v ERN se podepsala pandemie COVID-19. Statistiky, které každoročně vydává ČSÚ, které jasně ukazují, jak tato světová krize ovlivnila chod hromadných ubytovacích zařízení (zkráceně HUZ) a UZ. V následujících dvou tabulkách budou porovnány vybrané ukazatele UZ a HUZ před pandemií, tedy v roce 2019 a po pandemii, a to v letech 2020 a 2021. Data pro rok 2022 nebyla dostupná.

Tabulka 1: Hosté v HUZ v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

	2019	2020	2021
Česko	271 267	121 493	85 422
Německo	49 406	21 081	17 207
Polsko	199 192	81 120	86 975
Celkem	519 865	223 694	189 604

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023a)

V tabulce č. 1 lze vidět prudký pokles hostů v HUZ ve všech zemích. Počet hostů v českých HUZ klesl za rok 2020 o 55 % oproti roku 2019. V roce 2021 to už byl pouze pokles o 42 % oproti roku 2020. Německá HUZ za roky 2019 až 2020 zaznamenala úbytek o 57 %. Snížení během roku 2021 bylo už mírnější, a to jen o 22,5 % v porovnání s rokem 2020. Polsko s počtem hostů v jeho HUZ zažilo za rok 2020 největší úpadek, a to o 59 % oproti roku 2019. Za to se ale v roce 2021 jako jediné mohlo pyšnit mírným vzrůstem o 7 % oproti roku 2020.

Tabulka 2: UZ a počet přenocování v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

	2019	2020	2021
Česko	3 540 474	2 772 755	2 497 647
Německo	2 013 038	1 578 446	1 413 409
Polsko	3 787 919	2 547 993	2 899 372
Celkem	9 341 431	6 899 194	6 810 428

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023a)

Tabulka č. 2 zobrazuje číselné rozdíly mezi přenocováním za roky 2019, 2020 a 2021. V českých UZ v roce 2020 přenocovalo o 22 % méně hostů, než v roce 2019. V roce 2021 se ale daný počet přenocování snížil jen o 10 % oproti roku 2020. Německo a jeho počet přenocování v UZ poklesl také o 22 % oproti roku 2019. Rok 2021 přinesl úbytek jen o 10,5 % oproti roku 2020. Polská UZ v roce 2020 čelila úpadku o 33 % oproti 2019, ale v roce 2021 zaznamenala zvýšení počtu přenocování téměř o 14 % oproti roku 2020.

V roce 2022 a 2023 se opatření související s COVID-19 velmi zmírnila, takže lze jen očekávat pozitivnější čísla oproti srovnávaným obdobím, neboť v posledním roce v ČR neproběhl žádný přísný lockdown, který by výrazně omezoval cestování jako tomu bylo minulé roky.

4 Město Česká Lípa a jeho pozice v Euroregionu Nisa

Město Česká Lípa se nachází v Libereckém kraji a je součástí stejnojmenného okresu. V Libereckém kraji je se svými 36 740 obyvateli 3. nejlidnatějším městem, po Liberci a Jablonci nad Nisou. Rozloha města dosahuje přibližně 66 km² a hustota osídlení činí 554 obyvatel na km². Se svou průměrnou nadmořskou výškou 258 m. n. m. se řadí spíše do nížinatého území. Město se celkem člení na 14 částí obce a také obsahuje 14 katastrálních územích (MÚČL 2022).

4.1 Historie města

V České Lípě neexistují žádné doklady o její existenci přibližně od dob pravěku až po 13. století. Počátky města spadají nejspíše do konce 13. století, a teprve na začátku 14. století bylo na místě slovanské osady v blízkosti hradu Lipý, který náležel rodu Ronovců, založeno středověké město. První písemná zmínka o existenci města však pochází až z roku 1337 (Kocourek 2021).

Česká Lípa patřila až do novověku k největším poddanským městům v Čechách, a navíc již od 14. století byla obdařena výsadami, kterými byla vybavena jen královská města. Při získávání a rozšiřování svých městských práv těžilo město z významného postavení své šlechty, a to nejdříve pánů z Lipé, a pak Berků z Dubé a Lipé. Husitská revoluce ale rychlý rozvoj České Lípy přerušila, neboť bylo město v roce 1426 obsazeno husitskými vojsky. Nemalé způsobené škody byly v 2. polovině 15. století postupně zahlazovány (MÚČL 2022).

Kocourek (2021) uvádí, že po bitvě na Bílé hoře, kdy došlo k porážce českých stavů Habsburky, získal zdejší zabavené panství vojevůdce Albrecht z Valdštejna. Jeho panování přineslo městu založení augustiniánského kláštera, jehož posláním bylo především vzdělávání a upevňování katolické víry. Po násilné smrti Albrechta z Valdštejna nabyli sňatkem s Valdštejnovou dcerou Marií Alžbětou město Kounicové. Mezitím Česká Lípa během třicetileté války zažila vpád Švédů a v průběhu 18. století došlo k několika tragickým událostem. Rok 1744 se poznamenal pogromem, při kterém zemřelo židovské obyvatelstvo a v letech 1787 a 1820 město postihly požáry, které měly za následek stěhování obyvatelstva do okolních měst.

Asi v polovině 19. století došlo v České Lípě k rozvoji politického, společenského a kulturního života. Město se podařilo zcela obnovit po ničujících požárech a také obohatit o řadu veřejných budov. Současně narůstalo i národnostní uvědomění české menšiny, která začala zakládat první české spolky a usilovat o českou školu pro své děti. Město bylo v této době tvořeno tedy Čechy, ale především domácími Němci a Židy. V období první republiky se česká menšina ve městě poměrně zvýšila, zvláště příchodem státních zaměstnanců (MÚČL 2022).

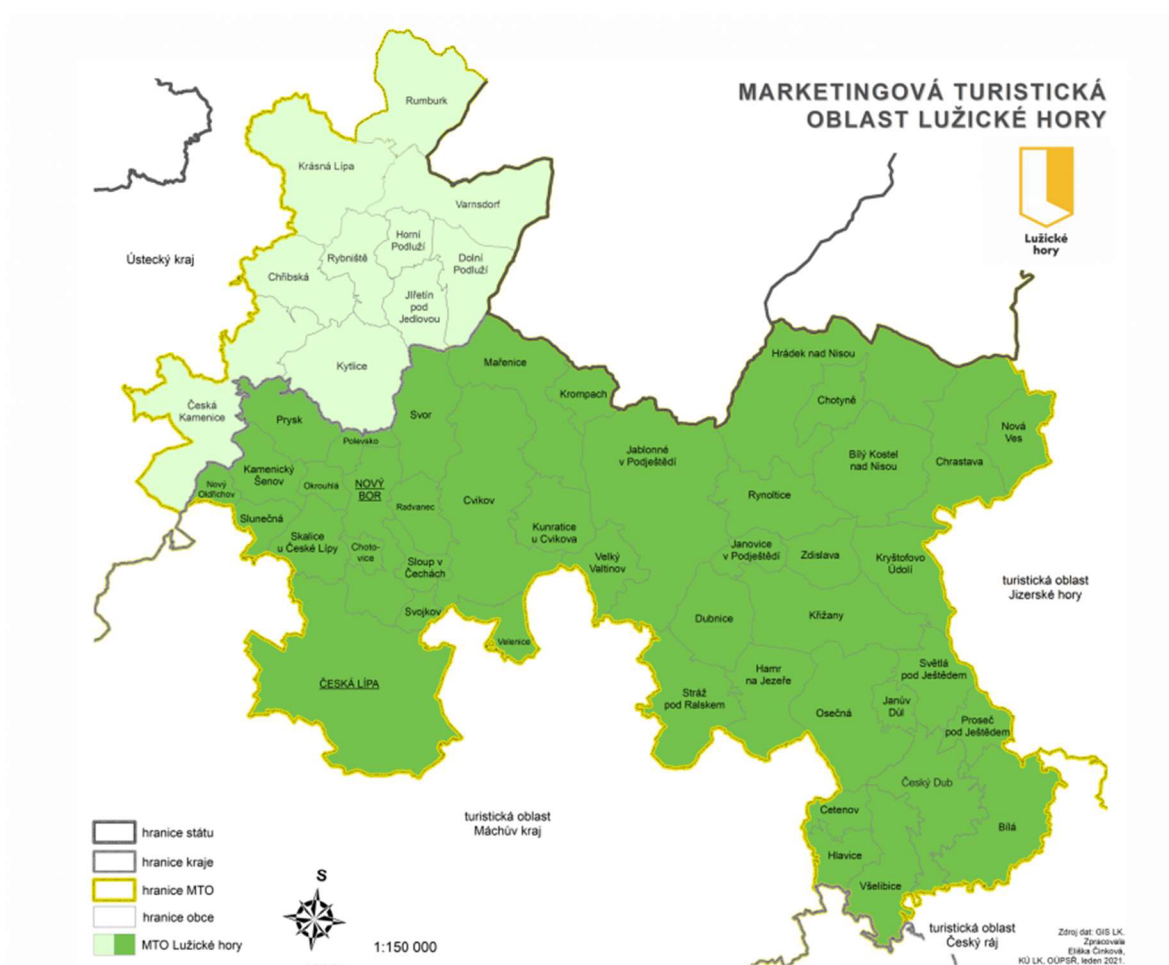
Přelom 20. a 30. let 20. století se značil hospodářskou krizí, která postihla celý svět. Česká Lípa naštěstí nezažila tak dramatický průběh, ale i tak krize podpořila stoupající bídu a rostoucí nezaměstnanost. Tyto zmíněné projevy byly zneužity německými nacionalisty k přesvědčování německého obyvatelstva, že za hospodářský propad nesou odpovědnost Češi. Město se stalo jedním z míst s největší aktivitou Henleinovy Sudetoněmecké strany a také zde měl Konrád Henlein v roce 1934 na Ptačí louce vystoupení. V důsledku uzavření Mnichovské dohody bylo město jako součást Sudet obsazeno německou armádou. V roce 1938 tedy skončil slibný rozvoj města a zdejší továrny byly přeorientovány na válečnou výrobu (Kocourek 2021).

Po osvobození v roce 1945 se do České Lípy vrátila většina českých obyvatel, kteří město v roce 1938 opustili. Následně byly odstraněny následky bombardování a továrny byly opět orientovány na mírovou výrobu. Následující desetiletí přinesla pod komunistickým režimem prudký nárůst počtu obyvatel a zvětšení města v souvislosti s uranovou těžbou. Česká Lípa byla tedy v 2. polovině 20. století díky rozvoji průmyslu a demografickému vývoji obehána panelovými sídlišti. Původní ulice v centru města si ale svůj historický nádech uchovaly (MÚČL 2022).

4.2 Město z pohledu cestovního ruchu

Město Česká Lípa má příhodnou polohu pro cestovní ruch, neboť okres Česká Lípa leží na severu ČR v pohraničí. Sever okresu je ohraničen státní hranicí s Německem a na východě sousedí s okresem Liberec, přes který je dostupný přístup do Polska. V jihovýchodní části sousedí s okresem Mladá Boleslav a v jižní části je propojen s okresem Mělník. Na západě hraničí s okresem Litoměřice a severozápadní část sousedí s okresem Děčín (ČSÚ 2023b).

Liberecký kraj má na svém území celkem pět organizací destinačního managementu, které zlepšují spolupráci všech subjektů v cestovním ruchu. Město Česká Lípa je součástí jedné z nich, a tou je oblastní DMO Lužické a Žitavské hory. Tento spolek je zapsán v rejstříku od roku 2018 z iniciativy Svazku obcí Novoborska díky realizaci projektu „Společně rozvíjíme Lužické a Žitavské hory“ z prostředků Fondu malých projektů Euroregionu Nisa. Cílem projektu bylo vytvořit skupinu složenou ze zástupců obcí Libereckého a Ústeckého kraje z celého území Lužických hor. Sídlo DMO se nachází v obci Prysk na Českolipsku (LUŽIHORY 2018).

Obrázek 2: Mapa turistického regionu Lužické hory

Zdroj: DMO Lužické a Žitavské hory, z. s. (2021)

Na obrázku nahoře lze vidět kompletní složení DMO Lužické a Žitavské hory. Tmavě zelená barva vymezuje členy z Libereckého kraje, na druhou stranu světle zelená barva vyčleňuje členy z Ústeckého kraje. Spolek má aktuálně 59 členů, který je tvořen 37 členskými obcemi a dále subjekty neziskového sektoru, podnikatelského sektoru a také individuálními členy (LUŽIHORY 2018).

Město Česká Lípa je tedy součástí jen národní DMO, přesněji CzechTourism, která je zřizována Ministerstvem pro místní rozvoj a již zmíněné oblastní DMO, neboť v okolí nevznikla žádná menší lokální DMO a Liberecký kraj oficiální krajskou DMO zatím také nezaložil. V neposlední řadě město spadá pod Euroregion Nisa, což mu umožňuje mít větší potenciál pro rozvoj cestovního ruchu díky své blízkosti k zahraničním trhům.

Situaci, v které se nachází cestovní ruch, ukazují zpracované statistiky v oblasti. Nejprve se v práci pracovalo s daty za DMO Lužické a Žitavské hory, ke které město náleží. Další statistiky představí zpracovaná čísla pouze pro Českou Lípu. Následující tabulky shrnují počet hostů, přenocování a příjezdů v destinaci od roku 2018 až po rok 2021. Data za rok 2022 ještě nejsou pro DMO ani Českou Lípu dostupná.

Tabulka 3: Počet přenocování v DMO Lužické a Žitavské hory

	2018	2019	2020	2021
Rezidenti ČR	306 089	310 140	278 156	299 910
Ostatní země	37 422	44 113	26 271	19 587
Celkem	343 511	354 253	304 427	319 497

Zdroj: vlastní zpracování dle Tourdata (2022)

Tabulka č. 3 zobrazuje, jak v oblasti DMO vypadal počet přenocování. U všech roků si lze všimnout, že se v regionu ubytovávají občané ČR v mnohem větším měřítku než cizinci. Za roky 2018 až 2019 lze u rezidentů i zahraničních turistů vidět nárůst v číslech. Díky pandemii COVID-19 pak lze v následujících letech zpozorovat spíše úpadek počtu přenocování. V roce 2019 celkově vzrostl počet přenocování o 3,1 % oproti roku 2018. Rok 2020 ale zažil pokles o 16,4 % v porovnání s rokem 2019. Klesání hodnoty v regionu pokračovalo i v roce 2021, kdy došlo k propadu o 1,5 % oproti roku 2020.

V roce 2018 zahraniční turisté, kteří využili služeb HUZ a UZ v DMO Lužické a Žitavské hory, přijeli z následujících zemí: Německo, Nizozemsko a Slovensko. V roce 2019 v oblasti přenocovali turisté pocházející opět z Německa, Nizozemska a také Polska. Region byl v roce 2020 pořád velmi oblíbený mezi německými a nizozemskými turisty, ale druhé nejčastější přenocování v oblasti patřilo nečekaně Bulharům. A rok 2021 nepřinesl velká překvapení. Němečtí a nizozemští turisté se opět umístili na prvních příčkách žebříčku jako předchozí roky a trojici nakonec uzavřeli turisté pocházející ze Slovenska (TOURDATA 2022).

Tabulka 4: Počet příjezdů v DMO Lužické a Žitavské hory

	2018	2019	2020	2021
Rezidenti ČR	99 516	101 190	83 748	90 319
Ostatní země	14 041	14 808	9 033	6 308
Celkem	113 557	115 998	92 781	96 627

Zdroj: vlastní zpracování dle Tourdata (2022)

V tabulce č. 4 lze vidět vývoj počtu příjezdů do DMO Lužické a Žitavské hory. Jako u předchozí tabulky lze zaregistrovat, že rezidenti ČR mají větší tendenci do regionu zavítat oproti zahraničním turistům. Za rok 2019 lze pozorovat nárůst příjezdů do oblasti, a to o 2,1 % oproti roku 2018. V roce 2020 je ale naopak jasný pokles hodnot o 20 % ve srovnání s rokem 2019. Rok 2021 ale evidoval pozitivní čísla. Počet přenocování mírně vzrostl o 4,1 % oproti roku 2020.

Cizinci, kteří v roce 2018 navštívili DMO Lužické a Žitavské hory, pocházeli z těchto zemí: Německo, Nizozemsko a Polsko. V roce 2019 do regionu přijeli opět turisté z Německa, Polska a Nizozemska. Region byl v roce 2020 pořád oblíbený mezi Němci a Poláky, ale druhé místo patřilo Bulharům jako v předchozí tabulce. Na závěr v roce 2021 do oblasti zavítali němečtí turisté, nizozemští občané se vrátili zpět do žebříčku, a trojici zakončili turisté ze Slovenska. Tyto výsledky nejsou překvapivé díky poloze regionu, který se nachází v pohraničí Německa a Polska (TOURDATA 2022).

Tabulka 5: Počet hostů v HUZ v České Lípě

	2018	2019	2020	2021
Rezidenti	10 432	10 336	7 816	6 995
Nerezidenti	4 239	3 746	1 377	1 118
Celkem	14 671	14 082	9 193	8 113

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023c)

Data za Českou Lípou mají díky nedávné pandemii podobnou klesající tendenci jako předchozí statistiky. V tabulce č. 5 lze vidět počet hostů v HUZ za roky 2018 až 2021. Za rok 2019 lze vidět celkový pokles hostů o 4 % oproti 2018. Rok 2020 zaznamenal drastický úpadek o 34,7 % v porovnání s rokem 2019. Rozdíl mezi lety 2020 a 2021 byl pořád vcelku kritický, jelikož došlo ke snížení počtu hostů o 11,7 %. Z čísel lze také vyčíst, že Českou Lípou za posledních pět let spíše navštěvují rezidenti ČR než cizinci, a to v průměru o 72,4 %.

Tabulka 6: Počet přenocování v HUZ v České Lípě

	2018	2019	2020	2021
Rezidenti	20 725	22 002	18 223	17 992
Nerezidenti	9 585	8 421	2 931	2 861
Celkem	30 310	30 423	21 154	20 853

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2023c)

Tabulka č. 6 zobrazuje počet přenocování v HUZ ve městě Česká Lípa od roku 2018 do 2021. Za rok 2019 lze pozorovat nepatrný růst o 0,4 % oproti roku 2018. Rok 2020 zažil rapidní snížení o 30,5 % oproti 2019. V roce 2021 došlo k dalšímu úbytku počtu přenocování, a to o 1,4 % v porovnání s rokem 2020. Hodnoty v této tabulce také zobrazují větší průměrný podíl u rezidentů ČR oproti cizincům, a to o 70,9 %.

Velmi podstatným prvkem pro rozvoj cestovního ruchu je doprava. Město Česká Lípa má dobré silniční spojení jak se zbytkem Libereckého kraje, tak s krajem Ústeckým. Středočeský kraj zajišťuje i snadnou dostupnost do hlavního města Prahy. Autem je pro Českou Lípu i zcela přístupné Německo a Polsko. Do všech zmíněných míst se dá dopravit zhruba do hodiny. Problém nastává u autobusové a železniční dopravy. Autobusové a vlakové nádraží jsou umístěné hned vedle sebe, což může sloužit jako velká výhoda během přestupů, ale veřejná doprava nezajišťuje žádné přímé spoje do sousedních zemí. Vždy je nutné se dopravit buď do Liberce, nebo do Děčína. Naopak ale vlak spojuje Českou Lípu s již zmíněným Libercem a Děčínem, ale i s Ústím nad Labem, Mladou Boleslaví a Kolínem, což jsou důležité dopravní spoje. Praha je veřejnou dopravou dostupná přímo jen autobusem. Zvláštní ale je, že Česká Lípa nemá skoro žádná přímá autobusová spojení s Libercem, takže se obyvatelé musí obvykle spoléhat pouze na vlakové spoje (IDOS 2023).

Město Česká Lípa také spolupracuje s dalšími městy. Mezi dlouhodobého partnera se řadí město Mittweida, které leží v Německu. Spolupráci spolu města začala již v 70. letech. Po roce 1990, kdy rapidně rostl význam přeshraniční kooperace a vznikem Euroregionu Nisa, byla spolupráce obnovena. V roce 1994 byla Česká Lípa oslovena norským městem Molde ke společné součinnosti. Od roku 2000 je partnerským městem ukrajinské město Užhorod a v roce 2001 přibyl k partnerům také slovenský Bardějov. V roce 2004 Česká Lípa navázala kontakt s polským městem Boleslawiec a následně byla podepsána smlouva o spolupráci (MÚČL 2020).

4.3 Atraktivita města

Pro Českou Lípu sice není cestovní ruch hlavním zdrojem příjmů, ale město i tak nabízí širokou škálu rozmanitých míst k návštěvě. Ať už turista vyhledává církevní památky, naučná muzea, sportovní vyžití, přírodu, kulturní zážitky nebo hledá něco zcela netradičního, tak si určitě najde to své.

Mezi největší lákadla města patří jistě Vodní hrad Lipý, který byl původně postaven v gotickém slohu, ale později byl přestaven na renesanční zámek. Tato zřícenina hradu, která se dochovala ze 13. století, nabízí nejen prohlídkový okruh s průvodcem, ale během roku se zde konají i různé kulturní a společenské akce (MÚČL 2023a).

Další atraktivita, kterou se město může pyšnit, je Klášter augustiniánů zřízený v roce 1627 Albrechtem z Valdštejna, jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole. Součástí objektu je krásná klášterní zahrada a ambit s Loretánskou kaplí. Nejpodstatnější částí kláštera je ale především Vlastivědné muzeum a galerie, ve kterém si lze prohlédnout vlastivědnou expozici Českolipska a také etnografické a přírodovědné sbírkové předměty z celého světa. Pro českolipáky je místo především spjaté s každoročními Vánočními trhy nebo s pořádáním svateb (MÚČL 2023a).

Místo, kterému se žádný místní ani turista nevyhne, je Náměstí T. G. Masaryka, které tvoří základ historického jádra města. Lze tu objevit morový sloup se sochami od žitavského sochaře, kašnu s delfíny nebo novorenesanční radnici. Zmíněné náměstí je i domovem Regionálního turistického informačního centru, ve kterém je k nalezení spousta užitečných map a brožurek (MÚČL 2023a).

Centrum textilního tisku by každý návštěvník České Lípy neměl opominout. Během návštěvy je možné si vyzkoušet některé tiskařské techniky nebo si vyrobit vlastní originální suvenýr. Součástí zážitku je též seznámení s historií textilního průmyslu na Českolipsku (MÚČL 2023a).

Ve městě se nachází i řada významných budov. Jednou z nich je Červený dům, který je zdobený psaníčkovitými sgrafity s arkádami a dříve sloužil jako lovecký letohrádek. Další cennou budovou je secesní Kavárna Union, jež byla v 90. letech rekonstruována a následně vyznamenána cenou za architektonický detail (MÚČL 2023a).

K nejpodstatnějším církevním památkám se řadí Klášterní bazilika Všech svatých, Kostel sv. Máří Magdaleny, Kostel sv. Kříže nebo Kostel Narození Panny Marie nebo Kostel Církve československé husitské (Kocourek 2021).

Kultura k městu neodmyslitelně patří a lze ji zažít v Jiráskově divadle nebo v Kulturním domě Crystal. Česká Lípa každoročně pořádá oblíbené Městské slavnosti, ale také i hudební festival Všudybud nebo Mezinárodní hudební festival Lípa Musica. S padáním listí se lze ve městě těšit i na Českolipský divadelní podzim (MÚČL 2023a).

Sportovně aktivní turisté ocení možnost cyklotras, které vedou z České Lípy buď na Varhany, do Vlčího Dolu, do Písečné nebo do Osečné. Ve městě lze využít také Sportareál, který je vybaven nejen plaveckým bazénem a tobogánem, ale i bufetem a brouzdalištěm. Výběr je tedy inkluzivní pro letní i zimní sezónu. Wake sport park Dubice s dostupným plážovým volejbalem, minigolfovými hřišti, wakeboardingem nebo vodním lyžováním je též dobrá volba. V neposlední řadě lze v České Lípě nalézt i Discgolfové hřiště, které je přístupné neomezeně a zdarma (MÚČL 2023a).

Za přírodou by se turisté mohli vydat do Městského parku, který patří k jednomu z největších parků v Čechách. Hubertova naučná stezka je vhodná pro každého, ať už pro pěší turisty, cyklisty nebo maminky s kočárky a krásný pohled na město nabízí Vyhlička Hůrka (MÚČL 2023a).

Zoologická zahrada ani safari se v tak malém městě určitě neobjeví, ale Česká Lípa se může pyšnit Akváriem Česká Lípa, ve kterém lze vidět 80 druhů ryb z nejrůznějších koutů světa (MÚČL 2023a).

K netradičním a zajímavým atraktivitám města patří i Úniková hra Ztracený v minulosti, Geolokační hra Mlynářská odysea, adrenalinový Singltrek Česká Lípa nebo Naučná stezka Špičák. Pro děti je vhodná aktivita S pastelkami městem Česká Lípa, a naopak seniorům by se mohly zamlouvat komentované prohlídky městem (MÚČL 2023a).

Město má v nabídce celkem 10 ubytovacích zařízení, ať už v podobě hotelů, penzionů či ubytoven. V České Lípě lze také najít různé restaurace, kavárny, čajovny i cukrárny. Město též poskytuje půjčování koloběžek (ČSÚ 2023d).

5 Hledačka po centru České Lípy

Hlavním cílem praktické části bakalářské práce bylo vytvoření hledačky v destinaci Česká Lípa. Tato kapitola na začátku nejprve vymezení celou trasu, vysvětlí jednotlivá stanoviště a představí téma zaměření naučné trasy. Další sekce je zaměřená na to, jak probíhalo testování vytvořené hledačky se třídou 2. stupně ZŠ, dále je rozebrána úspěšnost absolvování trasy a vyřešení tajenky, a nakonec jsou analyzována data z dotazníkového šetření, které sloužilo jako zpětná vazba od studentů.

Hledačka není až tak známou aktivitou v cestovním ruchu, a proto před seznámením s již vytvořenou hledačkou bude pojem nejprve definován. Hledačka, která se také nazývá quest, kombinuje tři prvky, a to cestu, zábavu a poučení. Princip řešení hledačky spočívá v tom, že se výletník vydá na cestu, a po trase pak hledá indicie, aby mohl vyluštit tajenku. Na cestu je obvykle potřeba jen tužka a papír, na kterém je, většinou formou veršů, popsána trasa podle orientačních stanovišť. Po správném rozluštění by měl výletník najít „poklad“ za odměnu. Pokladem nemusí být jen různé předměty, ale i samotný zážitek. Zjednodušeně řečeno, prostřednictvím hledaček, tedy skrz interaktivní hru, lze poznávat a prožívat místní přírodní, kulturní a historické dědictví (QUESTING 2023).

Velkou výhodou hledaček je, že destinacím, které se rozhodnou tuto naučnou stezku vytvořit a implementovat v okolí, netvoří velké náklady na realizaci. Při tvoření questu se pracuje již s okolím, které má destinace k dispozici. Případné finanční prostředky by byly využity na služby grafického designéra pro vytvoření atraktivního pracovního listu, na talentovaného básníka a pro tvorbu předmětů, které by sloužily jako získaný poklad. Pokladem mohou být například absolventské vizitky, nálepky či odznaky.

5.1 Představení hledačky

Město Česká Lípa vždy patřilo do oblasti Sudet, a tak je tu německá a česká historie úzce propojená. Z toho důvodu bylo vybráno jako hlavní téma hledačky „Po stopách německého odkazu“. Hledačka má představit, jaký vliv měli Němci na město Česká Lípa a poukázat na společnou bolestivou historii. Hlavním prvkem questu je tedy především 2. světová válka a vazby města s německým lidem.

5.1.1 Pomník obětem světových války

Prvním stanovištěm naučné trasy je Pomník světových válek. Aby se řešitelé na dané místo dostali, tak musí jít od TIC směrem nahoru po Mariánské ulici. V básničce je zmíněn kostel, kterým je myšlený Kostel Narození Panny Marie, který by hledači rozhodně neměli minout. Po pár krocích směrem vzhůru od kostela je malá zastrčená ulička mezi budovami, která vede do Městského parku Česká Lípa, kde se nachází zmíněný pomník. Po cestě je v dané uličce několik odboček, ale správná trasa vede jen přes druhou odbočku. Během procházení zmíněné odbočky se objeví první stanoviště. V úseku je potřeba si na pomníku přečíst všechny letopočty, aby se mohlo vyřešit první slovo odhalující tajenku.

Obrázek 4: Pomník obětem světových válek

Zdroj: vlastní fotografie

Na obrázku č. 4 lze vidět dotyčný Pomník obětem světových válek. Pomník byl nejprve zamýšlen k uctění památky Antona Amanda Paudlera, což byl vlastivědný badatel, historik a učitel českolipského gymnázia, které patřilo pod vedení augustiniánského kláštera. V roce 1943 byl ale pomník použit nacisty pro vojenské účely, a tak musel být kvůli kritickým škodám opraven. O 10 let později, tedy v roce 1953, byl odhalen upravený pomník. Jeho původní význam byl změněn, jelikož nový pomník vzdával úctu všem padlým hrdinům během světových válek. Do hledačky byl zařazen kvůli spojitosti Německa a 2. světové války (Kocourek 2021).

5.1.2 Starý židovský hřbitov

Následujícím stanovištěm v trase je Starý židovský hřbitov. K dosažení tohoto úseku se musí badatelé vydat směrem dolů od prvního stanoviště. Po dosažení rozcestí je nutné pokračovat v dané cestě, a hlavně jít pořád rovně. Když se bude každý řídit pečlivě básničkou, tak za jisté pozná, že je na správné cestě podle busty Eduarda Steffena, kolem které se musí v parku projít. Již z dálky jde vidět dlouhá zeď, která lemuje celý Starý židovský hřbitov. Pro dosažení tohoto stanoviště je nutné přejít přes přechod, kde na řešitele hledačky čeká další pojem, který musí pro získání výsledné tajenky zjistit a následně doplnit.

Obrázek 5: Starý židovský hřbitov

Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek č. 5 zobrazuje vnitřek Starého židovského hřbitova. Hřbitov byl používán do roku 1905. V témže roce byl vedle nového křesťanského hřbitova založen Nový židovský hřbitov, který již dnes neexistuje. Část Nového židovského hřbitova se dochovala v areálu ZŠ Špičák, zbytek hřbitova se totiž postupně ve 20. století pomalu likvidoval. Starý židovský hřbitov byl v roce 1938 kompletně zdevastován nacisty a část zbylých náhrobních kamenů byla použita k zasypání říčního pramene řeky Ploučnice. Do dnešní doby se dochovalo přibližně 140 náhrobků a nejstarší náhrobek pochází z roku 1682. Většina náhrobků pochází ze 17. a 18. století. Toto místo bylo zařazeno do questu kvůli propojení s ohavnými činy nacistů (MÚČL 2023b).

5.1.3 Pomník obětem 1. a 2. světové války

Třetím úsekem je další pomník, který uctívá vzpomínku všem obětem 1. a 2. světové války. Hledači se pro dosažení tohoto cíle musí dát směrem od Starého židovského hřbitova směrem z kopce dolů. Celý úsek questu z druhého na třetí stanoviště vede podél vcelku frekventované silnice, takže je zde důležitá větší opatrnost, aby nedošlo k žádným nehodám. Během cesty se prochází polovina kruhového objezdu a dále se pokračuje směrem ke Střední průmyslové škole Česká Lípa. Řešitelé by měli dále pokračovat stále rovně a po chvíli se objeví na Náměstí osvobození, kde se nachází vcelku rozlehlý Pomník obětem 1. a 2. světové války. Na jedné z tabulí pomníku se nachází důležité místo pro vyřešení tajenky.

Obrázek 6: Pomník obětem 1. a 2. světové války

Zdroj: vlastní fotografie

Na obrázku č. 6 lze vidět část Náměstí Osvobození, kde se přímo nachází Pomník obětem 1. a 2. světové války. Zmíněný pomník od roku 1998 vzdává čest legionářům Českolipska, kteří ve zmíněných válkách statečně bojovali. V rámci pomníku lze zaznamenat několik šedých tabulí. Nápis na nich připomínají historii českého národa například od bojů legionářů v Rusku, Francii a Itálii přes bitvu o Anglii po boje armády za 2. světové války v Sovětském svazu. Pomník byl přidán do hledačky hlavně pro připomenutí velkých vítězství a vybojování svobody českému lidu, kterou se nacistické Německo snažilo neúspěšně zlikvidovat (Kocourek 2021).

5.1.4 Ulice Jindřicha z Lipé

Čtvrtý úsek trasy má podobu Ulice Jindřicha z Lipé, která je hlavní tepnou ve středu historického centra města. Pro dosažení cíle se musí pokračovat od pomníku směrem k Vlastivědnému muzeu. U muzea je vedle parkoviště, kolem kterého se musí projít a jít dál směrem k rozcestí, kde jedna cesta vede na Náměstí T. G. Masaryka a ta druhá na Škroupovo náměstí. Účastníci questu si musí uvědomit, že mají pokračovat druhou cestou. Řešitelé by měli přejít přes celé náměstí a dojít ke schodům, které vedou přímo do středu Ulice Jindřicha z Lipé. V tomto úseku musí badatelé zapojit své jazykové znalosti, neboť daný pojem, který pomůže rozluštit finální tajenku, se musí přeložit z německého jazyka do českého.

Obrázek 7: Ulice Jindřicha z Lipé

Zdroj: vlastní fotografie

Jak již bylo předtím řečeno, Ulice Jindřicha z Lipé, kterou lze vidět na obrázku č. 7, je díky své strategické poloze jednou z nejrušnějších ulic ve městě. Nachází se zde rozmanitá škála obchodů. Kdysi tomu tak ale také bývalo. Na Lange Straße, jak se dříve ulice německy jmenovala, fungovaly všelijaké prodejny. Častokrát je vlastnili němečtí obchodníci, jako třeba obchod s módním zbožím a dámskými klobouky, který před 2. světovou válkou patřil majitelce Katti Schüc. Ulice Jindřicha z Lipé byla vložena do questu z důvodu odlehčení těžké atmosféry, kterou předchozí stanoviště mohla vyvolat a také pro poukázání na německou historii ulice (Kratochvíl 2014).

5.1.5 Památník židovskému ghettu

Předposledním stanovištěm naučné trasy je Památník židovskému ghettu. Badatelé za pokladem musí jít směrem dolů téměř na konec Ulice Jindřicha z Lipé. Na ulici by měli hledat po pravé straně lékárnu, která je naproti vstupu do Berkovy ulice, která řešitele dovede ke dvěma přechodům. Při přecházení je třeba být na pozoru, neboť provoz je v této oblasti veliký. Po překonání silnice by se mělo přijít k autobusové zastávce, kde se nachází další, ale menší a bezpečnější přechod, který je také nutné přejít pro dosažení pátého záchytného bodu. Pro objevení dalšího pojmu budou muset hledači číst řádně popisek památníku, aby našli název události z roku 1938, při které byla vypálena synagoga, která zde v minulosti stála.

Obrázek 8: Památník židovskému ghettu

Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek č. 8 vyobrazuje Památník židovského ghetta, který vzpomíná na některé důležité okamžiky v minulosti, kterými si zdejší židovské obyvatelstvo muselo projít. Připomíná, že se v těchto místech už od středověku rozkládalo židovské ghetto. Také poukazuje na opakované pogromy, kterým Židé museli čelit. V roce 1744 též došlo k vyrabování ghetta, během kterého bylo ubito 30 českolipských Židů. Rok 1864 přinesl vybudování nové synagogy na místě té staré. Nová synagoga ale byla bohužel nacisty vypálena a už se nikdy neobnovila. Tato část hledačky má poukazovat na násilí, které Židé hlavně zažívali od německého obyvatelstva (MÚČL 2023b).

5.1.6 Památník obětem fašismu

Úplně posledním úsekem je Památník obětem fašismu, který vzpomíná na vypálení zdejší synagogy nacisty. K dosažení tohoto stanoviště stačí udělat jen pár kroků od památníku uctívající památku židovskému ghettu. Pro nalezení posledního pojmu k vyluštění tajenky budou muset badatelé opět číst řádně popisek památníku a také umět dobře počítat.

Obrázek 9: Památník obětem fašismu

Zdroj: vlastní fotografie

Památník obětí fašismu na obrázku č. 9 upozorňuje na velkou hrůzu Křišťálové noci, která se odehrála v listopadu roku 1938. Tato sekce naučné trasy má také připomínat hrubé zacházení Židů v České Lípě za před 2. světovou válkou (MÚČL 2023b).

5.2 Testování hledačky se ZŠ

Pro zjištění, zda je vytvořená hledačka v praxi vůbec použitelná, tak došlo k jejímu kompletnímu testování se 7. třídou ZŠ Pátova v České Lípě. V rámci výuky Dějepisu a Zeměpisu bylo autorce umožněno projít s učitelským doprovodem a 10 žáky celou naučnou trasu a pozorovat, jak si studenti vedou při luštění instrukcí schovaných v básničkách, jakým směrem se dle indicií vydali a také jak jim šlo hledat všechny potřebné pojmy pro doplnění tajenky.

5.2.1 Průběh zkoušení hledačky

Před vstupem do terénu byli studenti nejprve autorkou ve škole poučeni, co to vlastně hledačka je, jak je strukturovaná, na jaké téma je zaměřená, jak se musí řešit a co si vzít s sebou na cestu. Po krátkém úvodu byly studentům rozdány připravené pracovní listy, a pak byli posláni do šaten, aby se připravili na pobyt venku. Bohužel na den zkoušky questu dopadlo vcelku špatné počasí, jelikož mírně pršelo a také bylo chladno, což způsobovalo prodlužování přesunů na další úseky.

Žáci byli dovedeni na začátek naučné trasy, tedy k TIC a od té chvíle už směr cesty byl jen na nich. Studenti se hned rozešli do kopce a cestu k prvnímu stanovišti našli prakticky bez problému. Komplikace nastaly až přímo u pomníku. Žáci byli zmatení, zda mají doplnit číslo slovně nebo číslovkou. Autorku toto nenapadlo zmínit během úvodního poučení, což byla její chyba, takže na prvním úseku všem žákům objasnila, že se v pracovním listu mají vyplňovat jen slova a tento nedostatek tím pádem byl hned opraven. Poté už byly instrukce všem studentům jasné.

Dojít k druhému stanovišti nebyl pro žáky žádný problém. Nejprve měli menší potíže si spojit, na jakém hřbitově se nacházejí, ale po prohlídce náhrobků jim hledaný pojem došel. Přejít na třetí úsek studenti zvládli na jedničku. Na stanovišti se žáci lehce pozastavili nad hledáním pojmu koncentračního tábora, ale po přečtení všech popisků problém zmizel.

Průchod na čtvrtý úsek se žákům také podařil velmi rychle. Překlad hledaného pojmu jim velké potíže nedělal, a tak mohli bez potíží pokračovat na další stanoviště. Někteří žáci se na chvíli zamotali do instrukcí, kam by měli dál jít, ale nakonec se všem podařilo najít začátek Berkovy ulice, a tak pokračovat po správné trase.

K předposlednímu stanovišti došli žáci velmi rychle, a i pátrání po dalším pojmu se jim dařilo skvěle. Poslední úsek byl jen o pár kroků dál, takže se přesun obešel zcela bez komplikací a hledání posledního slova do tajenky jim šlo taky dobře.

Žáci vyřešili tajenku a zjistili, že mají jít zpátky na začátek. Přes Moskevskou ulici se dostali zpátky k TIC. Všichni studenti nakonec celou hledačku úspěšně rozluštili, a tak jim byl na konci trasy předán „poklad“.

5.2.2 Dotazníkové šetření

Po prochození celé naučné trasy pak byli studenti zpátky ve škole požádáni o vyplnění krátkého dotazníkového šetření, které sloužilo jako zpětná vazba k vytvořené hledačce a také šlo o celkové zjištění popularity školních exkurzí a výletů mezi žáky ZŠ. Dotazník se skládal z pěti otázek, takže žákům trvalo jeho vyplnění zhruba minutu. Po vyplnění odevzdali pracovní list i dotazníkové šetření zpátky autorce. Studenti byli upozorněni, že žádný papír nemusejí podepisovat, neboť to pro bakalářskou práci nemělo žádný význam a žáci také mohli v tomto případě pravděpodobně upřímněji volit možnosti, které nakonec označí.

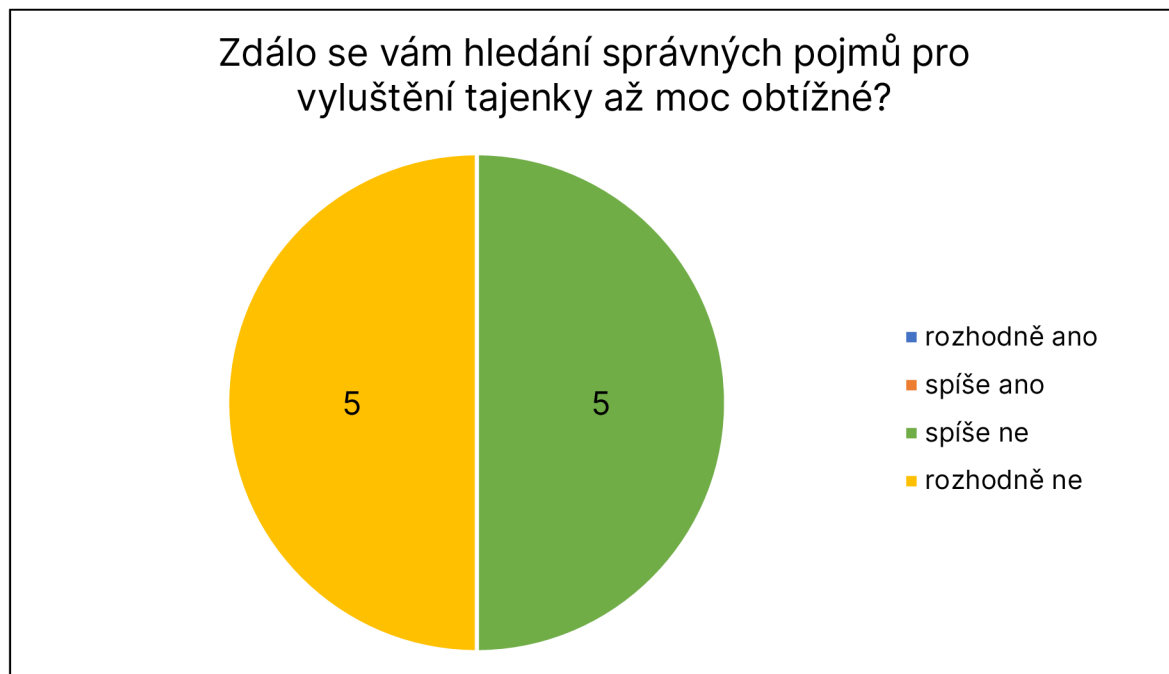
První otázka dotazníku měla za cíl zjistit, zda se žákům zdála absolvovaná hledačka až moc fyzicky náročná. Žáci si mohli vybrat jednu ze čtyř nabízených odpovědí, která jim sedla nejvíce. Na výběr byly u první otázky tyto možnosti: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Obrázek 10: Fyzická náročnost hledačky
Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku č. 10 si lze všimnout, že ani jeden žák nevybral možnosti rozhodně ano či spíše ano. Čtyřem žákům se hledačka spíše nezdála náročná, zatímco zbylým šesti nepřišla nijak fyzicky náročná. Výsledky dost odpovídají, jelikož si žádný student během průběhu questu nestěžoval na únavu a trasa se stihla projít vcelku rychle.

Druhá otázka, kterou lze vidět zobrazenou na obrázku č. 11, se studentů tázala, zda jim připadalo hledání těch správných pojmů pro vyluštění závěrečné tajenky až moc obtížné. Studenti měli opět na výběr ze čtyř odpovědí. Možnosti v dotazníku, které mohli žáci zvolit, zněly takto: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne a rozhodně ne.

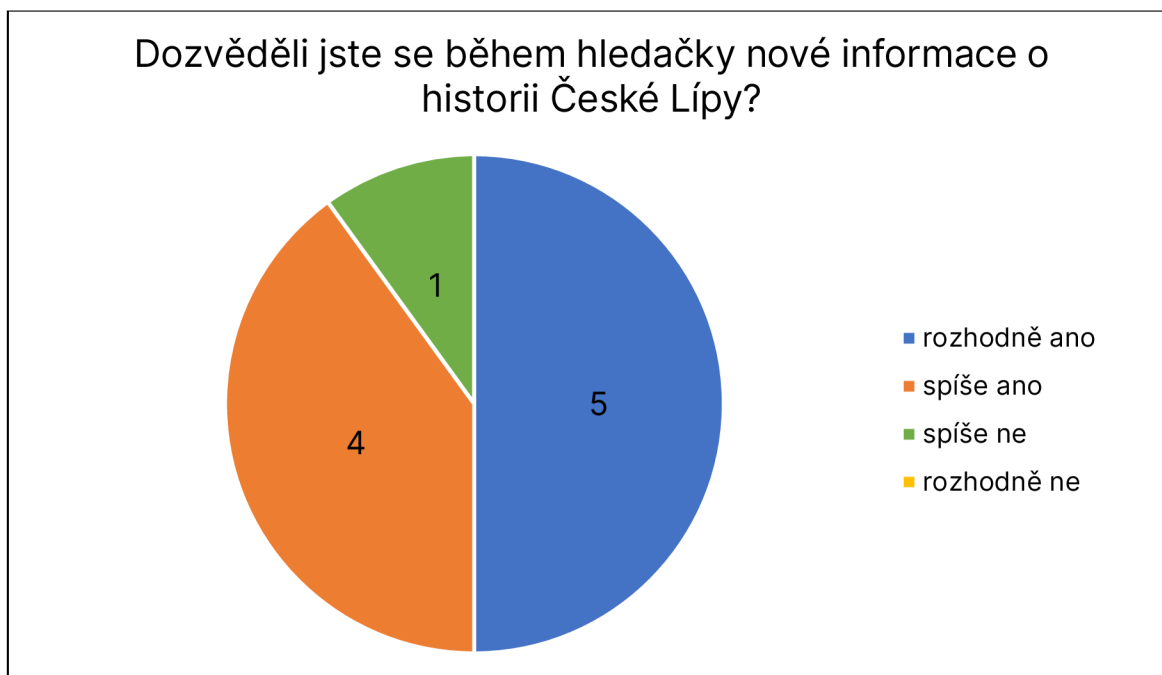

Obrázek 11: Obtížnost hledání pojmů do hledačky
Zdroj: vlastní zpracování

Ani jeden žák zase nezvolil možnosti rozhodně ano nebo spíše ano. Polovina studentů se shodla, že se jim quest nezdál zas až tolik těžký, zatímco druhá půlka vybrala odpověď rozhodně ne, takže jim hledačka přišla pouze lehká. Výsledky skutečnosti také odpovídají, neboť si šlo během průběhu zkoušky naučné trasy všimnout, že asi polovina žáků měla vždy vyplněná slova v pracovním listu hned, zatímco zbytek třídy vyhledával správné pojmy s potřebou více času.

Ve třetí otázce bylo cílem zjistit, zda se studenti během hledačky dozvěděli nové informace o historii města Česká Lípa, protože poznávání daného okolí je prakticky hlavní podstatou questu. Žáci si mohli znovu zvolit mezi čtyřmi možnostmi, a to buď rozhodně ano, spíše ano, spíše ne a rozhodně ne.

Tato otázka byla z celého dotazníku nejdůležitější, jelikož sdělovala, zda si daní žáci odnesli něco nového po skončení hledačky. Nakonec výsledky dopadly překvapivě pozitivně, neboť žáci na začátku neprojevovali až tak velké nadšení z účasti.

Obrázek 12: Získání nových informací o České Lípě
Zdroj: vlastní zpracování

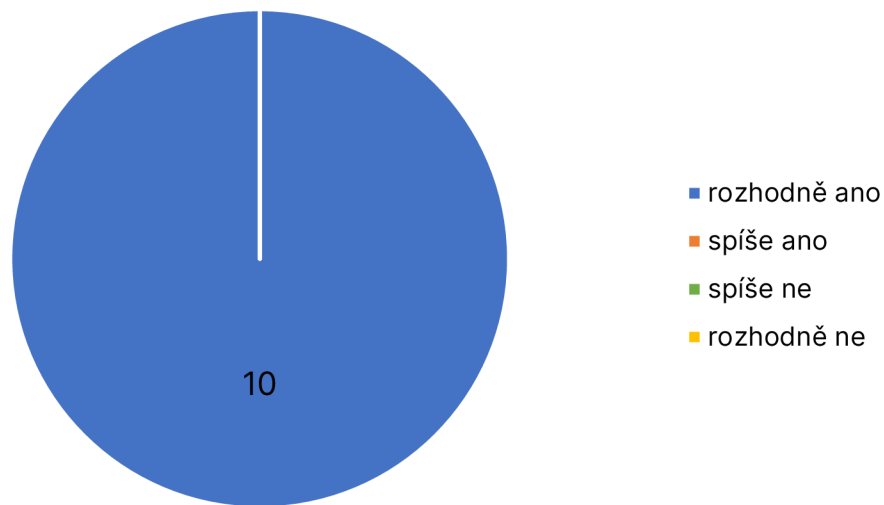
Obrázek č. 12 tedy zobrazuje zmíněné finální odpovědi u třetí otázky. Pěti žákům absolvování hledačky přineslo mnoho nových informací, neboť v dotazníku vybrali možnost rozhodně ano. Čtyři studenti cítili, že se naučili jen pár nových faktů, a proto zvolili odpověď spíše ano. Jen jeden student označil možnost spíše ne a nikdo nezvolil možnost, že jim hledačka nic nového do života nedala.

Poslední dvě otázky již s absolvovanou hledačkou souvisely pouze částečně. Čtvrtá otázka měla za úkol zjistit, zda by žáci chtěli v budoucnu v rámci svého vyučování v dalších předmětech absolvovat další interaktivní hry v terénu. Pátá otázka měla prozkoumat, jak moc jsou u dnešních žáků ZŠ oblíbené školní exkurze a výlety.

Tyto dvě otázky byly položeny hlavně z důvodu na návaznost s teoretickou částí bakalářské práce, neboť se zabývá vzdělávacím cestovním ruchem, a především cestováním dětí a mladistvých se školou, a tak autorku zajímalo, zda je tato specifická forma ve skutečnosti populární či naopak.

U obou otázek opět byly na výběr čtyři škály odpovědí, a to rozhodně ano, spíše ano, spíše ne a rozhodně ne. Výsledky byly opravdu překvapivé, protože žáci projevili pozitivnější zájem u čtvrté otázky než u páté. Autorka si myslela, že otázky dopadnou přesně naopak, jelikož interaktivní hry jsou pro žáky větší neznámo než školní výlety.

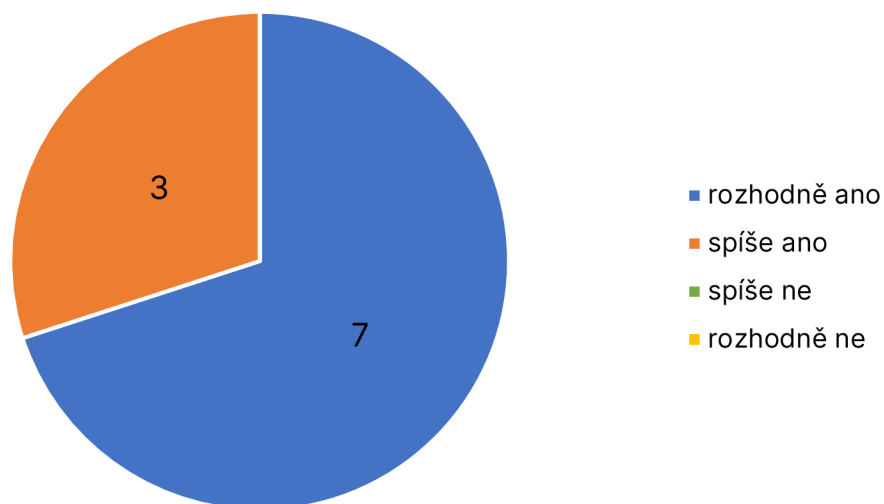
Líbilo by se vám absolvovat v budoucnu během vyučování naučné interaktivní hry?

Obrázek 13: Zájem o další naučné interaktivní hry
Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku č. 13 jdou vidět výsledky čtvrté otázky. Všichni studenti se společně shodli, že by podobnou naučnou interaktivní hru, jako byla právě jimi absolvovaná hledačka, ve svých vyučovacích hodinách znovu přivítali. Zbylé tři možnosti, které by naznačovali menší zájem, si překvapivě nikdo ze studentů nevybral.

Baví vás v rámci výuky navštěvovat různá místa ve formě exkurzí a školních výletů?

Obrázek 14: Nadšení ze školních exkurzí a výletů
Zdroj: vlastní zpracování

Poslední obrázek č. 14 ukazuje, jak moc jsou v oblibě u žáků školní exkurze a výlety v rámci jejich výuky. Sedm studentů si zvolilo možnost rozhodně ano, což znamená, že se pořádaných výletů a exkurzí účastní velmi rádi. Zbylí tři žáci zakroužkovali možnost spíše ano, takže jistý zájem tu také je, ale v menší míře. Odpovědi spíše ne a rozhodně ne si opět nikdo ze studentů nezvolil.

5.3 Shrnutí výsledků a vlastní návrhy

Po vyzkoušení vytvořené hledačky v 7. třídě ZŠ lze konstatovat, že daný materiál v praxi opravdu funguje. Podle odevzdaných pracovních listů neměli studenti žádné větší problémy s luštěním instrukcí a hledáním správných slov pro rozlousknutí závěrečné tajenky. Každý žák měl tedy hledačku vyřešenou zcela správně a časově se pohybovali mezi 45 až 50 minutami, což byl odhadovaný potřebný čas, takže žáci pracovali vcelku rychle.

Dotazníkové šetření dopadlo velmi kladně. Žáci hledačku neshledali fyzicky náročnou, a hledání pojmů jim také nepřišlo obtížné. Skoro všichni studenti potvrdili, že si z absolvovaného questu odnesli nové informace o historii České Lípy. Na závěr celá třída projevila zájem o další naučné interaktivní hry ve vyučování a také vyjádřili spíše pozitivní postoj k ježdění na školní výlety a exkurze. Zpětná vazba od žáků nakonec dopadla pozitivně.

Díky vcelku příznivým ohlasům by se vytvořená hledačka mohla implementovat dál. Regionální turistické informační centrum Česká Lípa má již ve své nabídce podobné aktivity, jako například geolokační hru, ale hledačka přímo pro město Česká Lípa zatím vytvořena nebyla, takže by sortiment TIC mohla jen obohatit, jelikož by to byl zcela nový produkt cestovního ruchu. Mohla by se nabízet přímo na webových stránkách města, kde by byla všem zcela dostupná.

Dále by se mohlo i uvažovat o bližší spolupráci s Oddělením školství, kultury a sportu v České Lípě, které by mohlo hledačku distribuovat místním ZŠ, a i ZŠ v okolí města Česká Lípa, neboť hledačka byla tvořená s úmyslem případného využití jako učebního materiálu v hodinách Dějepisu nebo Zeměpisu na 2. stupni ZŠ.

Závěr

Teoretická část bakalářské práce pomocí literární rešerše vymezila cestovní ruch dětí a mládeže a také charakterizovala oblast Euroregionu Nisa. Praktická část popsala destinaci město Česká Lípa v rámci cestovního ruchu. Hlavním cílem bakalářské práce bylo v praktické části vytvořit hledačku, která by se dala využít jako učební materiál 2. stupně ZŠ nebo být nezávisle nabízená v Regionálním turistickém informačním centru a také danou hledačku otestovat v terénu s konkrétní třídou ZŠ, a v neposlední řadě získat zpětnou vazbu prostřednictvím dotazníku.

Pro teoretickou část bylo podstatné definovat cestovní ruch a představit jeho typologii. V první kapitole byl také vymezen cestovní ruch specifických skupin, konkrétněji to byl cestovní ruch seniorů, zdravotně postižených a sexuálních menšin. Seniorský cestovní ruch souvisí s cestovním ruchem dětí a mládeže, neboť senioři často cestují společně s vnoučaty. Zdravotně postižené nelze kategorizovat do určité věkové skupiny, takže někteří z nich patří i do cestovního ruchu dětí a mládeže. A mladí lidé obvykle bývají nejprogresivnější společenskou skupinou, a proto v mládežnickém turismu lze najít osoby, které zohledňují svou sexuální orientaci.

Druhá kapitola byla zaměřena pouze na dětský turismus a mládežnický turismus. V kapitole je nejprve stručně popsán vývoj tohoto typu cestovního ruchu, a pak jsou definovány skupiny, na které se děti a mládež dále člení. V druhé kapitole byly charakterizovány další specifické formy turismu, které se s cestovním ruchem dětí a mládeže vzájemně prolínají, a nakonec bylo poukázáno na důležité specializované organizace zaměřené na tento mladý segment.

Ve třetí kapitole byl Euroregion Nisa vymezen v rámci jeho správy, geografického umístění a cestovního ruchu. Součástí kapitoly byly i zajímavé statistiky, které byly čerpány z Českého statistického úřadu.

V praktické části práce byla nejprve představena zvolená destinace město Česká Lípa a také byla charakterizována podle jejího postavení v DMO Lužické a Žitavské hory i Euroregionu Nisa. V kapitole byla shrnuta historie města, dále byly popsány hlavní atraktivita turismu, a na závěr bylo v kapitole popsáno několik statistických dat.

Pátá kapitola bakalářské práce byla věnována tvorbě hledačky vedoucí přes centrum města Česká Lípa. K hledačce byl vytvořen pracovní list, který obsahoval rýmované instrukce a také mapu s jednotlivými úseky trasy. Součástí kapitoly bylo otestování naučné trasy se 7. třídou ZŠ. Na konci kapitoly byla shrnuta zpětná vazba studentů ve formě dotazníkového šetření, úspěšnost řešení hledačky, a v neposlední řadě bylo navrženo, jak by se hledačka mohla v budoucnu dále využít.

Cestovní ruch dětí a mládeže je spíše novější forma cestovního ruchu, kterou se bohužel nezabývá štedré množství českých, ani zahraničních autorů v porovnání s ostatními specifickými formami. Mladá generace ale stále projevuje větší zájem o cestování, neboť jsou pro ni různé destinace stále více dostupnější, a tak tvoří prostor pro další vývoj produktů a subjektů cestovního ruchu. Tento pozitivní jev by mohl být i podnětem pro větší zájem o výzkumnou činnost této specifické formy.

Seznam použité literatury

- BEISEMBAYEVA, Alina a Daniel Marco-Stefan KLEBER, 2020. Children – Centered Business Models In Tourism. *Tourism and Sustainable Development Review* [online], 1(1): 6-13. [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/341934063_Children_Centered_Business_Models_in_Tourism
- ÇAKAR, Kadir a Faruk SEYITOĞLU, 2016. *Youth Tourism: Understanding the Youth Travellers' Motivations*. In: DOUDA Vladimír, KONECKI Mario, KRATOCHVIL Radek a Jiri VOPAVA (eds.). *Proceedings Of The 7th MAC 2016*. Praha: MAC Prague consulting Ltd., s. 248–253. ISBN 978-80-88085-06-5.
- ČSÚ, 2021. *Euroregion Nisa* [online]. Liberec: Český statistický úřad [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/euroregion_nisa_ps
- ČSÚ, 2023a. *Základní statistické ukazatele Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa* [online]. Liberec: Český statistický úřad [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/zakladni_statisticke_ukazatele_euroregionu_neisse_nisa_nysa
- ČSÚ, 2023b. *Charakteristika okresu Česká Lípa* [online]. Liberec: Český statistický úřad [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_okresu_cl
- ČSÚ, 2023c. *Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2023-04-29]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=1330&katalog=31743&pvo=CRU03a&pvo=CRU03a&str=v300&u=v300_VUZEMI_43_561380
- ČSÚ, 2023d. *Kapacity hromadných ubytovacích zařízení za vybrané území* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2023-04-30]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&pvo=CRU02&str=v1306&v=v1339_KAT_154_1&u=v1306_VUZEMI_43_561380

- DALLARI, Fiorella a Alessia MARIOTTI, 2016. Children in tourism: a fresh perspective? *Via Tourism Review* [online], (10) [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/320832010_Children_in_Tourism_a_fresh_perspective_The_experience_in_Italy_from_summer_camps_to_the_Senint_er_project
- DEMETER, Timea a Gabriel BRĂTUCU, 2014. Typologies of Youth Tourism. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov. Economic Sciences. Series V* [online], 7(1): 115-122. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/1558845188>
- LUŽIHORY, 2018. *Destinační management* [online]. Pysk: DMO Lužické a Žitavské hory, z.s. [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <http://www.luzihory.cz/cs/destinace-luzicke-hory/destinacni-management.html>
- DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ, 2019. *Cestovní ruch pro SŠ a pro veřejnost*. Praha: Fortuna. ISBN 978-80-7373-151-9.
- EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2021. *Základní údaje* [online]. Liberec: Euroregion Nisa [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/index.php?D=245>
- GHEȚE, Ana Maria, 2015. The Importance Of Youth Tourism. *The Annals of University of Oradea. Economic Sciences* [online], 1(2): 688-694. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://ideas.repec.org/a/ora/journal/v1y2015i2p688-694.html>
- HAHN, Ivanete Schneider, Julia BIANCHI, Juciele Marta BALDISSARELLI a Anderson Antônio Mattos MARTINS, 2021. LGBT+ tourists' destination choice: Relationship between psychological motivations and destination image. *Revista de Administração da UFSM* [online], 14: 1086–1100. [cit. 2023-04-22]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/357537796_LGBT_tourists%27_destination_choice_relationship_between_psychological_motivations_and_destinati_on_image
- HUBLOVÁ, Pavlína, 2011. *Adaptační kurzy* [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%c3%bd_lexikon/A/Adapta%c4%8dn%c3%ad_kurzy#Adapta.c4.8dn.c3.ad_kurzy_jsou_zpravidla_po.c5.99.c3.a1d.c3.a1ny_v.c2.a0uzlov.c3.bdch_bodech_.c5.a1koln.c3.ad_doch.c3.a1zky.3a

- HUBLOVÁ, Pavlína, 2014. *Škola v přírodě* [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/S/%C5%A0kola_v_p%C5%99%C3%ADrod%C4%9B
- IDOS, 2023. *Jízdní řády* [online]. Praha: iDnes.cz [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>
- KOCOUREK, Jaroslav, 2021. *Česká Lípa zblízka*. Česká Lípa: Město Česká Lípa. ISBN 978-80-905846-5-5.
- KHOO-LATTIMORE, Catheryn a Elaine Chiao Ling YANG, 2018. *Asian Youth Travellers: Insights and implications*. Singapore: Springer. ISBN 978-981-10-8538-3.
- KOTÍKOVÁ, Halina, 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4603-6.
- KRATOCHVÍL, Jiří, 2014. *Jindřicha z Lipé* [online]. Česká Lípa: Böhmischleipa.cz [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: http://www.bohmischleipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=170&Itemid=168
- LOCHMANNOVÁ, Alena, 2015. *Cestovní ruch*. Prostějov: Computer Media. ISBN 978-80-7402-216-6.
- MÚČL, 2022. *Česká Lípa a její historie a současnost* [online]. Česká Lípa: Městský úřad Česká Lípa [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.mucl.cz/ceska-lipa-a-jeji-historie/ds-1095/p1=46048>
- MÚČL, 2020. *Partnerská města* [online]. Česká Lípa: Městský úřad Česká Lípa [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.mucl.cz/partnerska-mesta/ds-1073/p1=46260>
- MÚČL, 2023a. *Regionální turistické informační centrum Česká Lípa* [online]. Česká Lípa: Městský úřad Česká Lípa [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://turistika.mucl.cz/index.asp>
- MÚČL, 2023b. *Židovské památky v České Lípě* [online]. Česká Lípa: Městský úřad Česká Lípa [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://turistika.mucl.cz/zidovske-pamatky-v-ceske-lipe/ds-1033>

- QUESTING, 2023. *Co je to quest (hledačka)* [online]. Karlovice: Questing.cz [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: [https://www.questing.cz/QST2/Co-je-to-questing/Co-je-to-quest-\(hledacka\)](https://www.questing.cz/QST2/Co-je-to-questing/Co-je-to-quest-(hledacka))
- SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava, 2013. *Specifické formy cestovního ruchu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-927-1.
- TOURDATA, 2022. *HUZ certifikovaných DMO 2018-2021* [online]. Praha: CzechTourism [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/huz-certifikovanych-dmo/>
- UNWTO, 2023. *GLOSSARY OF TOURISM TERMS* [online]. Madrid, Španělsko: World Tourism Organization [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>

Seznam příloh

Příloha A	Hledačka	69
Příloha B	Dotazníkové šetření	72

Příloha A Hledačka

PO STOPÁCH NĚMECKÉHO ODKAZU

Naučná trasa po centru České Lípy

Obtížnost hledačky: fyzicky i časově nenáročná trasa

Délka hledačky: asi 2,5 kilometrů, na klidné projití trasou potřeba zhruba 50 minut

Kdy je vhodné hledačku procházet: možné celoročně

Doporučené vybavení na cestu: tužka, papír a raději i pití

Začátek hledačky: v Regionálním turistickém informačním centru, které se nachází na náměstí T. G. Masaryka v budově radnice města

Upozornění: naučná trasa vede v určitých částech hned vedle silnice, takže buďte radši opatrní a obezřetní :)

I.

Dobrý den a dobrá cesta,
dnes nevyjdem z centra města.

U ícéčka začínáme,
po pravé ruce ho teď máme.
Do kopce se vydej teď
a napravo kostel hled'.

Vyjdi nad něj maličko
a dej se za levou ručičkou.
Projdeš malou uličkou
a možná vysvitne sluníčko.

Vidíš druhou odbočku,
nikde nehledej kočku.
Vpravo teďka musíš jít
a pomník padlých najít.

— — — — —
1 4 7

*Doplň první číslovku všech letopočtů
na pomníku.*

II.

Rovně půjdeš jen pár kroků
a drž se svého levého boku.
Nevyjdi ze své cesty,
ať dojdeš na rozcestí.

Stále musíš jít rovně
a pokračovat usilovně.
Po cestě bustu Eda najdeš,
po přechodu hnedka přejdeš.

Dlouhý plot před sebou máš
a k němu se teď dál vydáš.
Nad něj nakoukni trošku,
neuvidíš žádnou sošku.

Rozhlédni se ze všech stran
a spatříš hvězdu ze šesti hran.
Toto místo smutné je,
dnes neprojdeme přes koleje.

— — — — — — — — — —
5 2

VI.

Nehledej žádnou další cestičku,
o kousek dál spatříš hvězdičku.
Nápis u ní přečti bedlivě,
nezní to trochu strašlivě?

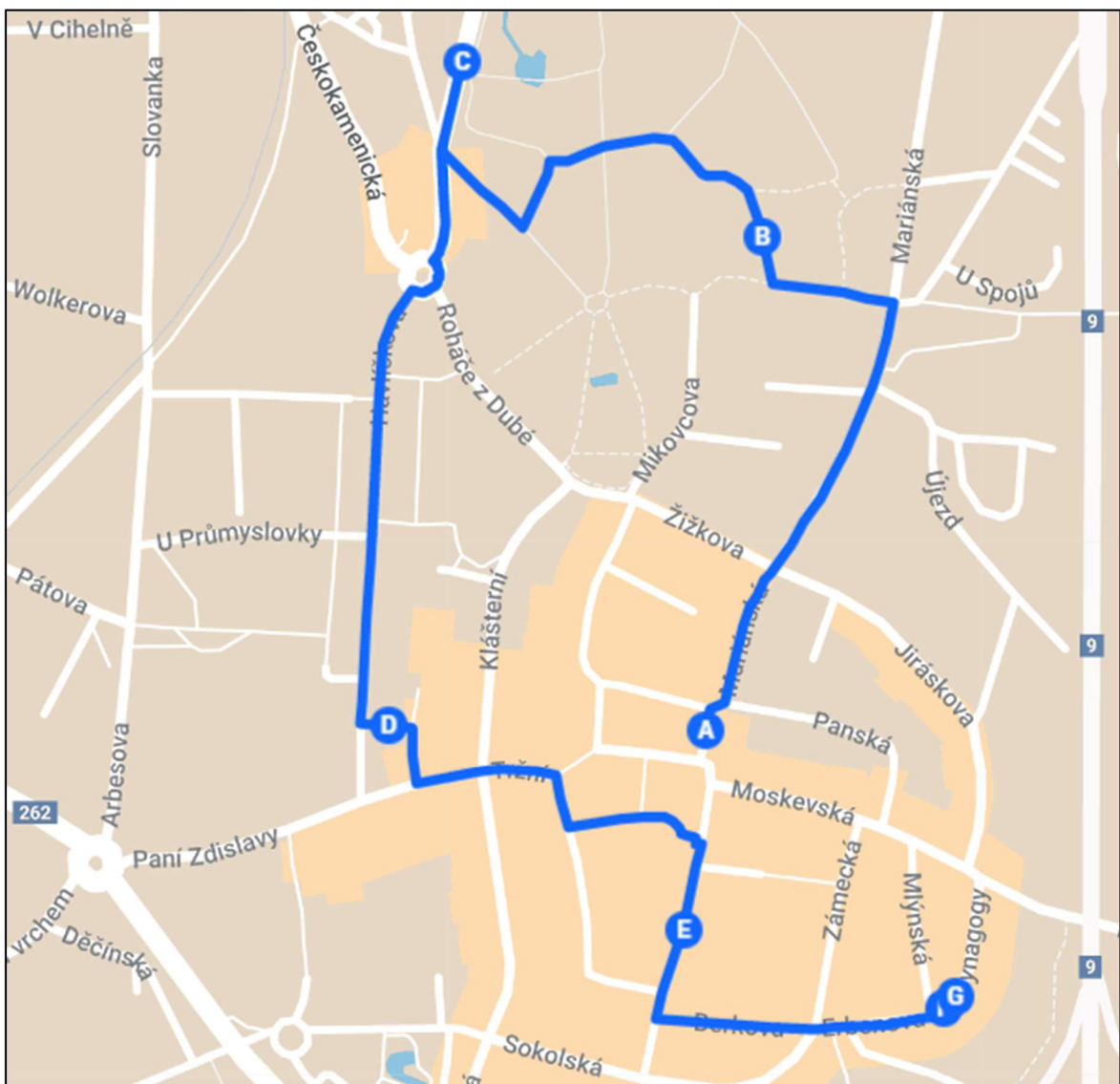
Ted' už jsi skoro v cíli,
snad máš ještě trošku síly.
Tajenku dohromady dej,
ať víš, kde končí tento děj.

8 3

TAJENKA

V nápise na památníku doplň jeho
šesté slovo.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Vytvořila: Denisa Fabiánová, studentka EF TUL

Příloha B Dotazníkové šetření

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PO ABSOLVOVÁNÍ HLEDAČKY

Vyplňte prosím krátké dotazníkové šetření.

U každé otázky zakroužkujte jen jednu odpověď, s kterou se nejvíce ztotožňujete.

Výsledky budou sloužit jako zpětná vazba hledačky k mé bakalářské práci.

Dotazník je anonymní.

1) Zdála se vám absolvovaná hledačka až moc fyzicky náročná?

a) rozhodně ano	c) spíše ne
b) spíše ano	d) rozhodně ne

2) Zdálo se vám hledání správných pojmů pro vyluštění tajenky až moc obtížné?

a) rozhodně ano	c) spíše ne
b) spíše ano	d) rozhodně ne

3) Dozvěděli jste se během hledačky nové informace o historii České Lípy?

a) rozhodně ano	c) spíše ne
b) spíše ano	d) rozhodně ne

4) Líbilo by se vám absolvovat v budoucnu během vyučování naučné interaktivní hry?

a) rozhodně ano	c) spíše ne
b) spíše ano	d) rozhodně ne

5) Baví vás v rámci výuky navštěvovat různá místa ve formě exkurzí a školních výletů?

a) rozhodně ano	c) spíše ne
b) spíše ano	d) rozhodně ne